

Бироқ автомобиль яратиб бераётган ҳар қандай қулайлик ва имконият, энг аввало, ундан фойдаланувчи ва ён атрофдагилар учун хавфсиз бўлиши шарт. Шу сабабли ҳар бир тараққийпарвар мамлакатда йўл ҳаракати хавфсизлиги қонун билан тартибга солинади.

Азизбек ноилж қолиб, унинг пластик карточкасини қайтариб берди. Маълум бўлишича, карточкадаги 34 млн. 800 минг сўмдан бор-йўғи 144 минг сўм пул қолибди, холос. Бу хабарни эшитган Р.Норовнинг жаҳли чиқиб кетди.

Mustaqillik huquq demakdir

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan www.huquq-gazeta.uz 2012-yil 14-iyun, №24 (805)

2012 йил — Мустақкам оила йили

Тадбир

Мустақиллик йилларига келиб амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотларнинг негизиди, аввало, юртимиз таянчи, келажакимиз пойдевори бўлган баркамол авлод тарбиясига эътибор устувор вазифалардан бири сифатида белгиланди. Бу ўз навбатида, баркамол авлоднинг камол топишида жамиятнинг бошланғич бўғини ҳисобланган оиланинг ўрни нақадар муҳимлигидан далолат беради.

Мустақкам оила — юрт истиқболи

Ҳар бир оиланинг бахтиёрлиги ва фаровонлиги пировард натижада жамиятнинг барқарорлиги, гуллаб-яшнаши шартидир. Оила нафақат инсон наслини давом эттириш омили сифатида, балки жамият аъзоларини, айниқса, ўсиб келаётган ёш авлодни миллий истиқлол гоёси асосида тарбиялаш маскани сифатида катта аҳамиятга моликдир.

Президентимиз Ислам Каримов таъбири билан айтганда, "Оила — ҳаётнинг абадийлигини, авлодларнинг давомийлигини таъминлайдиган, муқаддас урф-одатларимизни сақлайдиган, шу билан бирга, келажак насллар қандай инсон бўлиб етишишига бевосита таъсир кўрсатадиган тарбия ўчоғи..." ҳисобланади.

Маълумки, инсон шахсини шакллантиришда оила, шубҳасиз, дастлабки босқич вазифасини ўтайди, яъни оилада одамларнинг бир-бирига, жамият ва давлатга бўлган муносабатига асос солинади.

Бирлашган Миллатлар Ташкилати томонидан 1948 йил 10 декабрда қабул қилинган "Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси"нинг 16-моддаси бевосита оила масалаларига бағишланган бўлиб, жумладан, унда шундай дейилади:

— балоғатга етган эркаклар ва аёллар ирқи, миллати ва динига қараб бирор-бир чеклашсиз никоҳдан ўтиш ва оила куриш ҳуқуқига эгадирлар. Улар никоҳдан ўтаётганда ҳам, никоҳда бўлган вақтда ҳам ва никоҳ бекор қилинаётганида ҳам бир хил ҳуқуқлардан фойдаланадилар;

— никоҳ никоҳдан ўтаётган инсони томонининг хоҳиши ва батамом розилиги билангина тузилиши мумкин;

— оила жамиятнинг табиий ва асосий ҳужайрасидир ва у жамият, давлат томонидан муҳофаза этилиш ҳуқуқига эгадир.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 14-боби бевосита "Оила" деб номланган. Мазкур бобнинг 63-моддасида таъкидланган куйидаги сўзлар ниҳоятда теран маънога эга: "Оила жамиятнинг асосий бўғинидир ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга".

Жамият ва давлатнинг оила хусусидаги гамхўрлиги аввало, давлат юротаётган кучли ижтимоий сиёсатда намоён бўлмоқда. Юртбошимиз раҳбарлигида амалга оширилаётган иқтисодий, сиёсий, ижтимоий ва маънавий чора-тадбирларнинг бош мақсади инсон, оила манфаатларини қанолантиришдан иборатдир.

Таъкидлаш жоизки, мамлакатимизда оиланинг ижтимоий ҳимоя механизми тўла ишлаб чиқилган бўлиб, мазкур механизм энг аввало, Президентимизнинг асарларида, нуқт ва маърузаларида, шунингдек, бир қатор Фармон ва қарорларида ўз аксини топган. Муҳтарам Президентимизнинг "Биз давлатимизнинг эртанги тақдирини билан боғлиқ бўлган жисмонан соғлом, маънавий етук ёш авлодни тарбиялашда оиланинг муҳим ўрин тутишига катта аҳамият бермоқдамиз", деган фикрларида нақадар теран маъно муҷассамдир.

Умуман олганда, жамият тараққиётида маънавий баркамол ва жисмонан соғлом авлодни тарбиялашда оиланинг ўрни муҳим эканлигини ҳисобга олиб, оилга тааллуқли бой ва сермазмун миллий анъаналарни авайлаб-асраш, уларни умумбашарий қадриятлар билан уйғунлаштириш, оила ва никоҳнинг муқаддаслигини ёш авлод онгига чуқур синдириш йўли билан оилаларнинг мустақамлигини таъминлаш, оила аъзоларининг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш муаммоларини илмий ўрганиш ва фуқароларга бу масалаларда амалий ёрдам бериш давлат сиёсатида айланган долзарб вазифадир.

/Давоми 3-бетда/

Бош прокуратуранинг Олий ўқув курслари томонидан "Жиноят қонунчилигини либераллаштиришнинг долзарб масалалари" мавзусида илмий-амалий конференция ўтказилди.

Тадбирда Бош прокуратуранинг ОўК профессор-ўқитувчилари ва тингловчилари, Бош прокуратура ҳузуридаги Солик, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти, Фуқаролик жамиятини мониторинг қилиш мустақил институти, Давлат солиқ кўмитаси, Банк-молия академияси, Олий суд ҳузуридаги тадқиқот маркази, Олий ҳарбий боғхона институти, Тошкент Давлат юридик институти, адлия, ички ишлар идораларининг ходимлари, юриспруденция таълим йўналиши аспирантлари иштирок этдилар.

Конференцияда мамлакатда жиноят қонунчилигини либераллаштириш борасида босқичма-босқич амалга оширилаётган ислохотлар, озо-

дликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазоларнинг кенг қўлланилиши, бу борада эришилган ютуқлар жаҳон ҳамжамяти томонидан кенг эътироф этилаётганлиги таъкидланди.

Мамлакат тараққиётининг бугунги босқичида жиноятчиликка қарши курашда жамоатчиликнинг иштироки кенгайиб бормоқда. Республикаимиз Президенти Ислам Каримовнинг "Жиноятчиликнинг олдин олиш, унга қарши курашиш самарадорлиги жазонинг оғирлиги ва шартсизлигига эмас, балки биринчи навбатда, қонунни бузган шахснинг жазонинг муқаррарлигини нечоғлиқ англашига боғлиқ" деган гоёси жиноий жазоларни либераллаштиришнинг давлат сиёсати даражасида амалга оширилишига олиб келди. Ярашув инс-

Долзарб мавзуга бағишланди

Азамат МАМАТКУЛОВ,
Бош прокуратуранинг
ОўК катта ўқитувчиси

титутининг қонунчиликка киритилиши ва унинг қўлланилиши 100 мингдан ортиқ фуқароларни "судланган" деган тамгадан халос этди.

Бундан ташқари, конференция иштирокчилари томонидан жиноий жазоларни либераллаштириш, ушбу соҳага оид қонунчиликни янада тақомиллаштириш инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишнинг қонуний қафолати бўлиб хизмат қилиши таъкидланди.

Конференция якунида ушбу соҳага оид илмий-амалий тадбирлар кўламини кенгайтириш ва жиноят қонунчилигини тақомиллаштириш юзасидан тақлиф ва тавсиялар ишлаб чиқилди.

Ёшлар бандлиги — муваффақият гарови

Мустақиллик йилларида амалга оширилаётган ислохотлар жамият ҳаётининг барча жабҳаларида ўз аксини топмоқда. Хусусан, ёш авлодга таълим-тарбия бериш, уларнинг жамият ижтимоий-иқтисодий ва маданий ҳаётдаги фаоллигини ошириш ҳамда иш билан бандлигини таъминлаш бугунги куннинг устувор вазифаларидан ҳисобланади. Бу борада қатор қонуналар ва қонуности ҳужжатлари ишлаб чиқибли, дастурлар қабул қилинган. Демакки, уларнинг ижросини таъминлаш ҳам катта масъулият талаб этади.

Избоскан туманида ҳам мазкур жабҳада кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, туман прокуратураси ташаббуси билан туман ҳокимлиги ҳамда бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш маркази томонидан ташкил этилган бўш иш ўринлари ярмаркасида айни шу жиҳатларга эътибор қаратилди. Туманда фаолият кўрсатаётган 60 дан зиёд корхона, ташкилот, муассаса ҳамда фермер ҳўжаликлари ярмарка қатнашчиларига ўзларининг мавжуд 310 та бўш иш ўрни ҳақидаги барча маълумотларни тақдим этишди. Шу кунги кўллаб йигит-қизлар муносиб иш жойларини топдилар.

Ана шундай ёшлардан бири Шерматобод қишлоғлик Маликаҳон Ҳожиматовадир. У ярмарка ўтказилган куннинг эртасигаёқ "Тагустекст" Ўзбекистон-Британия қўшма корхонасида йигирувчи вазифасида фаолиятини бошлади. Ярмаркада Маликаҳон сингари ҳунар эгаллаган, билимли ёшларнинг 167 нафарига ўзларининг танлови бўйича ташкилот ва муассасалар, корхона ва фермер ҳўжаликларига йўланмалар берилди. Мехнат қонунчилигига оид турли масалалар бўйича мурожаат этган 225 нафар фуқаро эса мутахассислардан керакли маслаҳат ва тавсиялар олдилар.

Туман прокуратураси томонидан воёга етмаганларнинг қаровсизлиги, улар ўртасида

ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликка қарши кураш борасида ҳам муайян чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Таҳлил натижалари кейинги йилларда меҳнат ярмаркаларининг тез-тез ўтказилаётганлиги, ёшларнинг иш билан бандлигини таъминлашга қаратилган эътибор тўғрисида туманда воёга етмаган ёшлар ўртасидаги жиноятларнинг кескин камайганлигини тасдиқламоқда. Қолаверса, ўқувчи йигит-қизларни спорт машғулотларига жалб этиш, уларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказиш борасида ҳам самарали ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, "Яхшилик сари" маъсулияти чекланган жамияти томонидан 292 миллион сўм бюджет маблағи эвазига капитал таъмирланиб, фойдаланишга топширилган "Баркамол авлод" болалар маркази ва унинг ёнгинасида тадбиркорлар ёрдами ҳамда ҳашар йўли билан бунёд этилган иккита мини-футбол майдонининг очилганлиги туман ёшлари учун туҳфа бўлди. Эндликда барча қулайликларга эга бўлган, 10 дан ортиқ тўғараклар фаолият бошлаган болалар маркази бир вақтинг ўзида 300 дан зиёд ўқувчи хизмат қилса, ўйингоҳларда туман миқёсидаги мусобақаларни уюштириш муқоимияти юзга келди.

Бугун юртимизда ҳар томонлама етук ва баркамол, соғлом авлодни воёга етказиш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан биридир. Иқтидорли ёшларнинг ўз қобилиятларини юзга чиқаришлари учун эса барча шарт-шароитлар муҳайё. Бундай имкониятдан унумли фойдаланиб, яратилаётган эътибор ва рағбатга муносиб жавоб берган, билимли ва ғайрат-шижоатли ёшларгина, албатта, қўзлаган мақсадига эришади.

Фаровонлик омили

Аҳоли бандлигини таъминлаш, янги иш ўринларини ташкил қилиш мамлакатни барқарор ривожлантиришнинг устувор йўналиши ва энг муҳим шартidir. Юртимизда ишсизлар, касб-ҳунар коллежлари битирувчилари, муддатли ҳарбий хизматдан қайтган шахслар, ногиронлар ва аёллари ишга жойлаштириш бўйича кўплаб тадбирлар амалга оширилмоқда. Чунинчи, "Мустанжам оила йили" Давлат дастурида айнан фуқароларнинг бандлиги масаласига алоҳида эътибор қаратилган.

Анвар ИШОНҚУЛОВ,
Когон туман прокурори

Дастур ижросини таъминлаш борасида туманда бир қатор ижобий ишлар амалга оширилди. Хусусан, 2012 йил январь-март ойларида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш йўналишида 98 та кичик корхона ва микрофирмалар орқали 914 та янги иш ўринлари ташкил этилди. Яқка тартибдаги тадбиркорлик йўналишида 82 та хусусий тадбиркор давлат рўйхатидан ўтказилиб, уларнинг бандлиги таъминланган. Касаначиликнинг барча шаклида иш ўринлари 210 та, шундан оилавий тадбиркорликни ҳамда хунармандчилик фаолиятини ривожлантириш йўналишида 160 та иш ўринлари ташкил этилди.

Шунингдек, туман прокуратураси томонидан туман Бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш маркази билан ҳамкорликда ўзини ўзи бош-

қариш органлари ёрдамида иш билан банд бўлмаган фуқаролар таркиби аниқланиб, уларни меҳнат органларида рўйхатдан ўтказиш чоралари кўрилди. Туман маҳаллий меҳнат органларига иш сўраб мурожаат қилган 452 нафар фуқаро рўйхатга олиниб, улардан 439 нафари доимий иш билан таъминланди. Бундан ташқари, жорий йилнинг 3 ойи давомида касаначиликнинг барча шакллари ривожлантириш орқали туманда 210 та янги иш ўринлари яратилди. Жумладан, корхоналар билан кооперацияда меҳнат шартномалари асосида 15 та янги иш ўринлари, шундан йирик sanoat корхоналарида 10 та, бошқа корхоналарда 5 та иш ўринлари ташкил қилинган. Шунингдек, 63 та оилага қорамол боқиш учун шароит яратиб берилди.

Туман прокуратураси ташаббуси билан жорий йилнинг март ойи-

да ўтказилган бўш иш ўринлари ярмаркасида 45 та корхона ва ташкилот 157 та бўш иш ўринлари билан қатнашди. Ярмарка иштирокчиларининг аксарияти таълим муассасалари битирувчилари ташкил этди. 50 нафар иштирокчи (шундан 15 нафари коллеж битирувчилари) ишга жойлашиш учун йўлланмалар берилди. Шунингдек, туманда ижтимоий муҳофазага муҳтож фуқаролар учун 54 та корхонада 216 та иш ўрни, шу жумладан, жазони ижро этиш муассасаларидан озод қилинган шахслар учун 19 та иш ўрни яратилди.

Туман Бандликка кўмаклашиш ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш маркази томонидан кичик корхоналар билан тузилган шартномаларга асосан "Уста-шоғирд" анъанасига кўра, миллий хунармандчилик касбларига ўқитишнинг йўлга қўйилгани ҳам ўз самарасини бермоқда. Шунингдек, корхона, ташкилотлар билан тузилган шартномалар асосида иш билан банд бўлмаган фуқаролар ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб этилган.

Ўзбекистон Республикасининг "Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида"ги Қонунига кўра, тадбиркорлик — тегишли субъектлар томонидан қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилмаган, тавakkалчилик асосида ўз мулкий жавобгарлиги остида даромад олишга қаратилган фаолият ҳисобланади. Тадбиркорлик фаолияти субъектлари эса, белгиланган тартибда рўйхатдан ўтиб, тадбиркорлик фаолиятини амалга оширагани юридик ва жисмоний шахслардир.

«Ҳечдан кўра, кеч...»

Сайёдбек ДЖУМАОБОВ,

Чилонзор туман прокурорининг катта ёрдамчиси

Шулардан ҳам кўриниб турибдики, меҳнат қилиб, даромад топанман, бирим икки бўлсин, деганлар тегишли тартибда рўйхатдан ўтиб, бемалол тадбиркорлик фаолиятларини йўлга қўйишлари мумкин. Бундайларнинг эркин фаолият юриштирили, ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш борасида эса, юқоридеги қонундан ташқари, яна ўнлаб қонун ва қонуности ҳужжатлари ҳам қабул қилинди.

Шу билан бир вақтда, қонунчиликда тақиқланмаган ишлаб чиқариш билан яширин, белгиланган тартибга зид равишда шугулланаётганлар фаолиятига барҳам бериш, уларни солиқ тўловчи сифатида қайта рўйхатдан ўтказиб, фаолиятларига қонуний тус бериш ва шу орқали қўшимча иш ўринлари яратиш бугунги куннинг долзарб вазифаларидан бири ҳисобланади.

СВОЖДЛҚК Департаментининг Чилонзор туман бўлими ходимлари томонидан ўтказилган тезкор тадбирда давлат рўйхатидан ўтмасдан, яширин цех очиб, фаолият юритаётган фуқаролар А.Очилов ҳамда А.Тўраевнинг қилишлари ошкор бўлди. Аниқланишича, улар тумандаги бир хонадонни озғани шартнома билан ижарага олиб, ҳеч қандай ҳужжатларсиз икки нафар фуқарони ишлатиб келишган.

Ҳолат юзасидан ҳужжатлар расмийлаштирилиб, уларга тегишли 4 дона тикув машинаси, андозалар, 124 дона эркаклар кўйлаги, 119 дона футболка ҳамда бошқа тикув материаллари олиб қўйилган.

Мутахассисларнинг хулосасига кўра, ушбу товар-моддий бойликлар 4 млн. 861 минг сўмга баҳоланган. Шунингдек, тўпланган ҳужжатлар юзасидан ўтказилган дастлабки терговлида текширув ҳаракатлари натижасида "тадбиркорлар" ёлланган ишчиларга ҳар ойда 200 минг сўмдан маош тўлаб, фаолиятлари давомида харажатлардан ортган 8 млн. сўм микдоридеги фойдани ўзаро бўлишиб олишгани маълум бўлди. Бундан ташқари, улар ишлари юришиб кетса, тадбиркор сифатида рўйхатдан ўтмоқчи эканликлари, цех жойлашган уйни ҳам таъмирдан чиқариб, эгаси билан шартнома тузмоқчи бўлишганини айтиб, қилмишларидан пушаймонликларини билдиришган.

Бўлим томонидан тегишли профилактика тушунтириш ишлари олиб борилиши натижасида А.Очилов ва А.Тўраевлар жорий йилнинг май ойида "Asr Ali Real Service" масъулияти чекланган жамият ташкил қилиб, давлат рўйхатидан ўтишганлигини, банкда ҳисоб рақами очиб, ёлланма ишчиларни ҳам тикувчи сифатида ишга қабул қилганликларини, қолаверса, қўшимча яна 5 та иш ўринлари яратилганини билдириб, қонуний фаолиятларини амалга оширишда кўмак сифатида олиб қўйилган товар-моддий бойликларини қайтариб беришни сўрашган.

А.Очилов ҳамда А.Тўраевдан олинган ашёвий далиллар эндиликда қонуний фаолият олиб боришга қарор қилган тадбиркорларнинг фаолиятларида ёрдам беришини ҳисобга олиб, қонуний эгаларига қайтариб бериш ва уларнинг айбиллик масаласини ҳал этмасдан туриб, жиноят иши кўзгатишни рад этиш ҳақида қарор қилинди.

Хулоса ўрнида айтиш лозимки, Юртбошимизнинг оқилона сиёсати тўғрисидаги тадбиркорларга катта имкониятлар яратилмоқда. Ана шу имкониятдан руҳланиб, фаровонликка ўз ҳиссасини қўйишни ният қилганларга прокуратура органлари доимо ёрдамга тайёр.

Огоҳликни унутмайлик

Соғлам одамларни чув тушириш, шу баҳонада енгил даромад топиши ўзининг касбига айлантириб олган кимсалар ҳанузгача учраб турибди. Жарқўрган шаҳар "Дустлик" маҳалласида яшовчи Ҳафизахон Каримова ана шундайлардан бўлиб чиқди. У 2011 йил 23 июнь кунни таниши З.Мордаева орқали "Қорабура" маҳалласида яшовчи фуқаро Р.Ҳайтовга учрашиб, ундан жами 908 минг сўм пули бўлган пластик картоткани 10 фоиз устама билан нақд пулга айлантириб беришни ваъда қилиб олади-да, ўзининг шахсий манфаатига ишлатиб юборди.

Ф.КУРБОНОВ,

Жарқўрган туман прокурори

олиш баҳонасида олиб, пулларини кейин келтиришни ваъда қилади-ю, "эсидан чиқариб" юборди.

Ш.Халмуратованин маҳалладоши У.Довутова ҳам Ҳ.Каримованин "ўлжаси"га айланди. 17 млн. сўмлик тилла тақинчоқларини ўз қўллари билан берган бу аёл кейинчалик на тақинчоқларини, на пулларини қайта кўрмади.

Ҳ.Каримованин навбатдаги "ўлжаси" Оққўрган ҚФЙ, "Қораёнтоқ" маҳалласида яшовчи Қ.Джаббаров бўлди. Бу сафар фирибгар яҳши гап билан унинг 4 млн. 380 минг сўмлик тилла тақинчоқларини олиб, пулларини кейин олиб келиб беришни ваъда қилди-ю, кўздан ғойиб бўлди.

Жарқўрган шаҳридаги А.Навоий номли маҳаллада яшовчи О.Тиловова ҳам Ҳ.Каримовга ишониб, чув тушганини билмай қолди. Бояқиш унинг алдовига учиб, жами 11 млн. сўмлик тилла тақинчоқларини индамай бериб юборди.

Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 168-моддасида кўрсатилган жиноятни содир этганликда айбланган Каримова Ҳафизахоннинг қилмишлари жиноят ишлари бўйича Жарқўрган туман суди томонидан кўриб чиқилди ва инсонпарварлик тамойилларига амал қилинган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг 2011 йил 5 декабрдаги "Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг ўн тўққиз йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисида"ги Қарорига асосан, унга оид материал ҳаракатдан тугатилиши ҳақида ажрим чиқарилди. Ҳ.Каримова бундан тўғри хулоса чиқариб, ижтимоий фойдали меҳнат билан шугулланса, бундан ўзи ҳам, жамият ҳам манфаатдор бўлади.

Баракасиёз иш

К.ИСАБЕВ,

СВОЖДЛҚК Департаментининг
Ғиждувон туман бўлими бошлиғи

Сифат сертификати бўлмаган, истеъмолга яроқсиз маҳсулот нафақат инсон соғлиғи, балки унинг ҳаёти учун ҳам ўта хавфли бўлиши мумкин. Бироқ, айрим кимсалар даромад топиш илпинида ҳеч бир ҳалқасиз ана шундай маҳсулотларни сотиб, миждозлар манфаатига зарар етказишмоқда.

Туман ҳудудида қонуний равишда истеъмол товарлари ишлаб чиқарувчи шахсларни аниқлаш мақсадида мунтазам равишда тезкор тадбирлар ўтказилиб, бундай фаолиятга чек қўйиб келинмоқда.

Жорий йил январь ойида СВОЖДЛҚК Департаментининг Ғиждувон туман бўлими томони-

дан ўтказилган навбатдаги тадбирда Қўшқумбақ қишлоғида истиқомат қилувчи фуқаро Ф.Туробовнинг сифат сертификати бўлмаган чигитдан олинган истеъмолга яроқсиз ёғ маҳсулотини қонунга хилоф равишда муомалага киритгани аниқланган. Тадбир давомида унинг уйдан 5 литр ҳамли полиэтилен идишга қадокланган 250 литр пахта ёғи, 30 дона 5 литрли бўш идишлар, қоқоқлар, 70 дона полиэтилен идиш дастаси, "Лаззат" ёзувли ўсимлик ёғи этикеткалари ва шундай ёзувли маркарлар ашёвий далил сифатида олиб қўйилган.

Ушбу ҳолат юзасидан Ф.Туробов жиноий жавобгарликка тортилди. Суд ҳукми билан унга нисбатан ойлик иш ҳақининг 10 фоизини давлат даромадига ушлаб қолиш шарти билан бир йил-у олти ой муддатга ахлоқ тузатиш иши жазоси тайинланди.

Бировларга зиён етказиб топилмаган даромад ҳеч қачон барака келтирмайди.

Мустаҳкам оила — юрт истиқболи

Давомий.
Бошланиши 1-бетда/

Мустақиллик шарофати билан ўтган йиллар давомида Президентимизнинг оилалар даромадини кўпайтириш, ёш оилаларни уй-жой билан таъминлаш, тadbиркорлик, касаначилик, хунармандчилик ва оилавий бизнесни ривожлантиришга қаратилган Фармон ва қарорлари қабул қилинди, мақсадли давлат дастурлари ҳаётга татбиқ этилди. Одамларнинг ҳалол йўл билан даромад олиши, оиласи тўқинлиги ва фаровонлигини таъминлаши учун зарур шарт-шароитлар яратилди.

2007 йилда "Ижтимоий ҳимоя йили" Давлат дастури, шунингдек, ёш оилаларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашни янада кучайтириш, меҳнат фаолиятини бошлаш ва мустақил ҳаётга кириб келишда уларга зарур ёрдам кўрсатиш, барқарор даромад манбаларини шакллантириш механизмларида амалий рағбатлантириш омилларини яратиш ҳамда уларнинг уй-жой ва маиший шароитларини ахшиллаш чора-тадбирлари кўрилди. Шу билан бирга, ушбу мақсадни тўлақонли рўёбга чиқариш учун Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007 йил 18 майдаги "Ёш оилаларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги

Фармонида кўра, давлат ҳокимияти ва хўжалик бошқаруви органлари, тижорат банклари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, "Камолот" ЁИХ, Маънавият тарғибот маркази, "Маҳалла" жамғармаси, "Оила" маркази ҳамда бошқа нодавлат нотижорат ташкилотларига тегишли вазифалар юклатилди. Шунингдек, тижорат банклари томонидан ёш оилаларга ипотека, истемол кредитлари ва микрокредитлар шаклида имтиёзли шартлар асосида кичик бизнес ва хусусий тadbиркорликни ташкил қилиш, уй-жой қуриш, таъмирлаш ва сотиб олиш (ижарага олиш), уй хўжалигини йўлга қўйиш ва бошқа ҳаётий зарур товарлар сотиб олиш мақсадлари учун кредитлар ажратилди.

Президентимиз Ислоҳ Каримов Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг 19 йиллигига бағишланган тантанали маросимида 2012 йилни "Мустаҳкам оила йили" деб эълон қилди. Бу эса бу йўлдаги ҳаракатларни янги поғонага олиб

чиқди. Мазкур маросимда Юртбошимиз мустаҳкам оиланинг мазмун-моҳияти, оилани янада мустаҳкамлаш, оила олдига турган вазифаларни ҳар томонлама амалга ошириш ҳақида тўхталиб, уларни ҳал этиш ҳар қайси оиланинг юкини ҳеч нолимасдан, ҳаётга шукроналар айтиб, ўз елкасида кўтариб келаётган, оила кўргонини ҳам чиroyй, ҳам чароғбони бўлмиш аёл зотининг, опа-сингилларимизнинг

оғирини енгил қилиш билан баробар эканлигини алоҳида таъкидлади.

Бугунги кунда туманда "Мустаҳкам оила йили" Давлат дастури асосида маҳаллаларда, тadbиркорлик, узок қишлоқ худудларида яшовчи ўзгалар парваршига муҳтож ёлғиз кекса, пенсияонер ва ногиронларнинг уйлари жорий таъмирланди, реабилитация воситаларига муҳтож ногиронларга яқиндан ёрдам берилди.

Жорий йилнинг ўтган даврида тadbиркорликни ривожлантириш учун 17 нафар хотин-қизга 43 минг сўмдан ортик кредит ажратилиши таъминланди. Тadbиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш мақсадида 10 нафар ёш оилаларга 1 бошдан қорамол берилди.

Худудий дастурга асосан жорий йилнинг 1-чораги давомида жами берилган кредит суммаси 215 млн. 210 минг сўмини ташкил қилиб, шундан

Рашид АБДУГАНИЕВ,
Фориш туман прокурори

5 нафар кишига уруғчилик учун 5,5 млн., 1 нафар кишига савдо фаолияти учун 15 млн., 42 нафар кишига 104 млн. 710 минг сўм истеъмол кредити, 2 нафар кишига нон ва қандолат маҳсулотлари йўналишида тadbиркорликни амалга ошириш учун 70 млн. сўм, 1 нафар кишига маиший хизмат соҳаларини ташкил қилиш учун 20 млн. сўм кредит маблағлари ажратилиши таъминланди.

Мухтасар қилиб айтганда, мустаҳкам ва бахтли турмуш, авваламбор, оила қурадиган ёшларимизнинг ўзларига, уларнинг ақл-заковати, маънавий фазилатлари, қолаверса, оила ҳамда жамият олдидagi масъулиятларини чуқур англаб етишларига боғлиқ. Юқоридагиларга асосланган ҳолда таъкидлаш мумкинки, оиладаги тотувлик, тўқинлик, маънавий бутунлик, аҳиллик, фикрий соғломлик оилавий хотиржамликнинг муҳим омилдир. Булар эса мустаҳкам оиланинг мустаҳкам пойдевори ҳисобланади.

Миллий тарбия эзгулик манбаи

Америка файласуфи Жорж Сантаяна таъбири билан айтганда, "Оила табиатнинг шоҳ асарларидан биридир". Табиат лангана файласуф жамият ва инсонни назарда тутаяди. Оила жамиятнинг, давлатнинг, миллатнинг бешиги. Инсондаги миллий туйғуни энг аввало оила шакллантиради. У фарзанд алаига она сўти, она алмаси билан сингиб боради. Бола она забони билан тилга киради, сўзлай бошлайди.

Дунёни идрок эта бошлаган дастлабки дақиқаларидан ота-онанинг бир-бирларига, ўзига муносабатлари, хатти-ҳаракатлари, юриш-туришлари, ахлоқ-одоблари, ўзаро ҳурмат-эҳтиромлари, энг яхши инсоний фазилатлари шуруига муҳрибли боради. Ўсиб-ўлғайиши мобайнида ўзига хос хулқ-атвори шарқона, ўзбекона лутф-карам, иззат-икром, меҳр-оқибат, андиша илдиэларидан баҳра олиб шакл-шамойилга киради. Ёши улуғларга тўридан каби бериш, дуоларини олиш, ота-онанинг юзига тик қарамасдан, эҳтиром билан сўзларига қулқ солиш, ибратли насихатларини дилга жо айлаш каби халқимизга хос анъанавий, миллий тарбиянинг сара мевалари биринчи навбатда оиладаги муносабатларнинг маҳсулидир. Шу нуқтаи назардан оила маданиятдаги миллийликни шакллантирувчи ва мустаҳкамловчи асосий институтлардан бири бўлиб ҳисобланади.

Бир-бирига айнан ўхшаш инсонлар бўлмагани каби оилалар ҳам турфа хил. Асрлар мобайнида шаклланган умумий, миллий анъаналар, урф-одатлар, ахлоқ-одоб нормалари ҳар қандай оиланинг ўзаги, бироқ, жузвий жиҳатлар — оила аъзоларининг хулқ-атворлари, фазилату нуқсонлари, ақл-идроклари, дунёқарашлари, теварак-атрофга ҳамда ўзаро муносабатлари ранго-ранг бўлгани туфайли турли-туман зиддиятли ҳолатлар туғилиши табиий. Ҳар қандай келишмовчиликни, можарони чегарадан чиқмасдан, мурсоай-мадора билан ҳал қилиш оилада етакчи бўлган муҳитга боғлиқ. Миллий анъаналар, энг яхши инсоний фазилатлар устун бўлган хонадонда

ақл-идрокли кишилар бир-бирларига ўзаро ён босиб, мурсоага келишади. Бу ожизлик аломати эмас, комил инсонлиги ички маънавий куч-қудрат инъикоси сифатида қабул қилинади. Шу тариқа тинч-тотув, аҳил-иноқ турмуш ришталари мустаҳкамланиб боради. Ақсинча, можарони ўзаро ҳақорат ва муштлашиш билан ҳал этиш маънавий қашшоқлик асорати бўлиб, бундан ҳеч бир тараф ютмайди, фақат ютқазади. Ота-онанинг жанжаллари натижасида фарзандлари назарида уйлари зиндон бўлиб туюлади. Турмушлари захарга айланади, бундан нафақат эр-хотин, болалар ва яқин кишилари жабр чекишади.

Никоҳ бекор қилиниши, ажралишларнинг тахлилларида оиладаги носоглом муҳит, ўзаро тортишувлар, тил топишишга уриниш ўрнига чўгга мой сеппиб, можарони баттар аланга олдириш ўша оила аъзоларига эмас, қариндош-уруғлари ўртасидаги хотиржамлик ҳам раҳна солишини кўрсатади. Энг ачинарлиси, бунинг оқибатида болалар тарбияси издан чиқади. Меҳр-оқибат ўрнини нафрат эгаллаши натижасида ноиттифок оилада улғайган болалар ҳаётда ўз ўринларини топа олмайдилар. Ҳуқуқбузарлик, жиноят кўчасига кириб қолишларининг эҳтимоли ортади.

Оила, поклик ва софлик, икки томонлама меҳр-муҳаббат, садоқат туйғуларига асосланиши муҳим. Бу фарзандлар тарбияси учун ибратли омилардан бўлиб ҳисобланади. Шарқда қадим-қадимдан оила муқаддас кўрган бўлиб келган.

Президентимиз ўзининг "Юксак маънавият — энгилмас куч" асаридан бир неча бор улуғ адибимиз Абдулла

Қодирийнинг "Ўткан кунлар" романини тилга олади. Зеро, ушбу асарда азалдан халқимизга хос бўлган миллий қадриятларимиз, маънавий бойликларимиз теран ва таъсирчан ифодасини топган. Юсуфбек Ҳожибек миллатнинг жонқуяр, элпарвар фарзанди тарбиясини олган Отабек, Офтобой-имдек андишали, маърифатли она меҳрига қонган Қумушбиби ақл-идрок, одоб, меҳр-оқибат, соф муҳаббат тимсоллари сифатида ўқувчиларни олижаноб амалларга даъват этади. Уларнинг мисолида инсон тарбиясида, унинг маънавий камол топишида оиладаги муҳит беқиёс ўрин тутиши янада яққол намоян бўлади.

Ота-оналар фарзандларини эзгулик, инсонпарварлик, меҳр-оқибатлик руҳида тарбиялашга, халқи, юртига фидойиллик фазилатларини синдиришга масъулдир. Бунинг учун болалигидан бошлаб оламни идрок эта бошлаши жараёнида миллий анъаналаримизга хос таълим-тарбия воситаларини қўллаш лозим. Айна чоғда болаларни миллий турмуш тарзимизга ёт бўлган, ахлоқ-одоб нормаларини писанд қилмасликка чорлайдиган "оммавий маданият"нинг бузғунчи таъсиридан асраш долзарб масалага айланади. ОАВ, телевидение, интернет воситасида болалар онг-шуурини захарлашга, эзгулик ва ёвузлик борасидаги тасавурларини остин-устун қилишга қаратилган мақола, кўрсатув, сайтлар билан танишишни таҳқиқлаш билангина эмас, миллий қадриятларимизнинг ҳар жиҳатдан устунилигини амалда кўрсатиш, синдириб бориш орқали миллий турмуш тарзимизга ёт таъсирларни пучга чиқариш зарур.

Мамлакатимизда ўсиб келаётган авлоди ахлоқ-одобга зид таъсирлардан асрашга жиҳдий эътибор қаратилмоқда. Ана шу мақсадда яқинда, шу йил апрель ойида Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексига ҳамда Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгартириш ва қўшимчалар ки-

Дилнавоз ТОҶИБОЕВА,
ТДЮИ катта ўқитувчиси,
Тоҳир ИСМОИЛОВ,
ТДЮИ талабаси

ритилди. Унга кўра, зўравонликни ёши шифатсизликни тарғиб қилувчи, шунингдек порнографик маҳсулотларни тайёрлаш, четдан олиб кириш, тарқатиш, реклама ва намойиш қилганлик учун жиноий ва маъмурий жавобгарлик кучайтирилди. Жарима миқдори оширилиши билан бирга уч йилгача озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланиши белгиланб қўйилди. Бу каби чоралар миллий тарбиямизга, ахлоқ-одобга зид бўлган "тарғибот"ни жилловлаши муқаррардир.

Оилавий турмуш — маънавий уйғунликка қурилган ҳаёт. Ижтимоий муносабатлар демократлашган, шахс эркинлиги олий қадриятга айланган ҳозирги пайтда маънавий уйғунликка, бирдамликка асосланиб қурилган оилагина мустаҳкам бўлади. Оилавий муносабатларда илдиэ отган маънавий қадриятларнинг таъсир кучи беқиёс. Фарзандларга меҳр бериб биллими, одоби, комил инсон сифатида тарбиялаш, уйли-жойли қилиб ота-оналик бурчини адо этиш, кекса ота-оналарга таянч бўлиб дуоларини олиш шулар жумласидандир. Ўзбек оиласининг қонунларда белгиланмаган, асрлар мобайнида шаклланган ўзаро муносабатлар мажмуи ёшларда соғлом фикр, шарм-ҳаё, ифбат, меҳр-оқибат, назокат, лафз, масъулият каби эзгу фазилатлар шаклланишига замин ҳозирлайди. Болаларнинг фель-аторлари оиладаги, ўқув даргоҳи, маҳалладаги теварак-атрофдаги муҳит таъсирида шаклланиб боради. Юқорида кўрганммиздек, оилада миллий тарбиянинг ўзига хос жиҳатлари, энг яхши анъаналаримиз ёшлар етук инсон бўлиб камол топишларига билвосита ва бевосита таъсирини ўтқазади.

Табий газдан «унумли» фойдаланаётганлар

Президентимизнинг 2005 йил 11 февралдаги "Коммунал хизматлари тарифларининг асоссиз равишда ўсиб кетишига йўл қўймаслик ҳамда ўз вақтида ва тўлиқ ҳисоб-китоб қилиниши учун истеъмолчиларнинг масъулиятини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори ижроси юзасидан Самарқанд шаҳри прокуратура органлари томонидан мунтазам назорат ўрнатилган. Биргина ўтган йилда "Марказгазтаъминот" унитар корхонаси "Самарқандшаҳаргаз" филиалининг табий газ етказиб бериш, истеъмол ҳисоб-китобларини юритишда жиноий ҳаракатлар содир этган ва мансаб ваколатини суистеъмол қилган ходимларига нисбатан 28 та жиноят иши қўзғатилган эди.

Алишер ЗАКIROV,
Самарқанд шаҳар прокурори

629 та улгуржи истеъмолчиларга 243 млн. 315 минг сўмлик табий газ асоссиз етказиб берилган. Мисоллар билан айтадиган бўлса, филиал мутасаддиларидан Ш.Саъдуллаев бир қатор истеъмолчи корхоналар тармоқдан узиб қўйишга лозим бўлса-да, уларга жами 6 млн. 757 минг сўмлик табий газни ноқонуний етказиб берган. Филиалнинг мансабдор шахси И.Мамасолиев бўлса, аҳоли томонидан сарфланган табий газ сарфи тўғрисидаги ҳисоботларга сохта маълумотлар киритиб, "Самарқандшаҳаргаз"га 11 млн. 528 минг сўм миқдорда зарар етказган.

Албатта, жавобгарлар қонун олдида тегишли тартибда жавоб беришиди. Бироқ, тизимда юз бераётган қонунбузарликларга маълум маънода айрим фуқаролар ҳам имконият ярати беришмоқда.

Орамазда тўловларни йўл-йўл пайсалга солиб келаётган ва қарздорликни мутасаддилар билан келишиш ҳолда қисқартириш ёки ёпишга уринаётганлар ҳам ўқрайди. Бу йўл билан эса қарздорликни соқит қилишнинг иложи йўқлиги оқоридаги мисоллардан ҳам кўндек равшан. Аксинча, қўнғир йўл билан давлат манфаатига путур етказишни ўйлаганлар охири-оқибати ўзлари ҳам катта миқдорда зарар кўрмоқдалар. Хусусан, самарқандлик Ж.Жамоллов томоққасида иссиқхона ташкил этиб, табий газ таъминоти идораларидан "ҳимоячи" тоғиб, тармоққа ноқонуний улашиб олади. Аммо "тадбиркор"нинг фаолияти узоққа бормади. У 7 млн. 65 минг сўмлик жаримага тортилди. Худди шу йўлни тутган К.Хамраев ҳам давлатга зарар етказгани учун салкам 7 млн. сўм жарима тўлашга мажбур бўлди. Яна бир тадбиркор Т.Умаров Самарқанд тумани "Қундуз Сўфи" маҳалласида иссиқхона ташкил этиб, ўзбошимчилик билан табий газга улашиб олган. Натияжада, "Самарқандшаҳаргаз" филиали манфаатларига 7 млн. сўмдан ортиқ зарар етказилишига сабабчи бўлган.

Тизимдаги бундай нуқсонларга чек қўйишнинг энг мақбул ва тўғри йўли аҳолининг ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхши англаши ва тўловларни ўз вақтида, жойида қонуний амалга оширишларида, десак аҳоли бўлмайди. Кўплаб фуқаролардан "Табий газ истеъмолчи учун ҳақ тўласак-да, тўловлар филиал ҳисоб рақамига умуман келиб тушмайди" деган мазмундаги гапларни эшитамиз. Бунга уларнинг ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхши англаб етмасликлари сабаб бўлмоқда. Масалан, "Самарқандшаҳаргаз" филиалида назоратчи бўлиб ишлаган Н.Аралов ва Э.Раҳматовлар ишдан бўшатишдан бўлсалар-да, ҳеч бир ҳужжатсиз аҳолидан кўп миқдорда пул ундириб, ўз манфаатлари йўлида сарфлаб келишган.

Жорий йилнинг шу даврига чад мазкур йўналишда ўтказилган текширишлар натижаларига қўра, аниқланган қонунбузилиш ҳолатларини бартараф этиш юзасидан тегишли ташкилотларга 1 та тақдирнома киритилди, 73 нафар шахс интизомий жавобгарликка тортилди. Кўпол қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 2 та жиноят иши қўзғатилди.

фуқародан табий газ истеъмолчи учун нақд пул ундириб, банкка кириб қилмайди. Шу тарихда у "Самарқандшаҳаргаз" филиалига жами 2 млн. 453 минг сўм моддий зарар етказди.

"Самарқандшаҳаргаз" филиалида техника хавфсизлиги муҳандиси бўлиб ишлаган Ҳ.Файзиёв эса, муқаддам судланган бўлса-да, ноҳўя ҳаракатлари жиноят эканлигини била туриб, бу йўлдан қайтмади. Филиалдан қўнғир қилмиши учун ишдан бўшатишдан шахс билан топшиб, қидирувда бўлган кимсага филиал назоратчиси, деган сохта таъминот гувоҳномасини расмийлаштириб беради. Ҳ.Файзиёв "Ўзсаноатқурилишбанк" Самарқанд минтақавий филиали билан тузилган шартномага асосан ёлланма ҳазиначи бўлиб ҳам ишлаган. Бу вазифа унинг турли фирибгарликлар, яъни тўлов патталарини йўқ қилиш, ундаги маълумотларни сохта-лаштиришда қўл келган. Ҳ.Файзиёв хон, қўнқаси майдон бу шов-возлар шу тарихда Самарқанд шаҳри Байналмилал маҳалласидаги бир неча табий газ истеъмолчиларини алаб, катта миқдордаги пулларни ўз манфаатларига ундириб келишган.

Бу каби жиноятлар "Самарқандшаҳаргаз" филиалида кўплаб учрашини қуйидаги кимсаларнинг қилмишидан ҳам билса бўлади. Р.Халилов "Самарқандшаҳаргаз" филиали "Темирйўл" фойдаланиш худудига абонент хизмати устуғурух раҳбари бўлиб ишлаган. У филиал назоратчиларидан Р.Боқиев ва О.Сафаров билан келишган ҳолда Самарқанд туманидаги маҳаллалардан бериб-да яшовчи фуқаролардан табий газ тўловлари учун ундирилган маблағни банк ҳазинасига топширмадан, ўзлаштириб юборади. Вақти келиб, қонун ўз сўзини айтиди — Ҳ.Файзиёвга энг кам ойлик иш ҳақининг 110 баравари миқдорда, Р.Халиловга 120 баравари миқдорда, Р.Боқиев ва О.Сафаровга эса 310 баравари миқдорда жарима жазоси тайинланди.

"Самарқандшаҳаргаз" филиали аҳоли бўлими назоратчиси Р.Боқиевнинг қилмишлари ҳам оқоридаги ҳаммаслари билан қилишмайди. У ўзига бириктирилган худудлардаги 45 нафар истеъмолчилардан 8 млн. 550 минг сўм пулни йиғиб олган. Ушбу суммага патта ёзиб бериб, маблағни банкка топширмай, ўзлаштириш йўли билан талон-торож қилиб юборган.

"Самарқандшаҳаргаз" таркибидан урчиб кетган бундай ноқонуний хатти-ҳаракатларга филиал бошқаруvidaги бошбошдоқликлар, мансабдорларнинг ўз вазифаларига виждонсизларча ёндашилари сабаб бўлган бўлса, ажабмас. Филиал раҳбариятининг совуққонлиги нафақат тизимда беқарорликнинг вужудга келиши, балки филиалнинг жиддий зиён қўришига ҳам олиб келган.

Шунингдек, филиалдан қарздорлиги катта бўлган ва шартнома шартларини бажармаган

Мустақиллик шарофати билан мамлакатимиз улкан қурилишлар майдонига айланиб бораётган, десак муболага бўлмайди. Биргина вилоятимиз бўйича 2011 йил инвестиция дастурини амалга ошириш учун 2 трлн. сўм капитал маблағ, шундан 704,6 млрд. сўм марказлаштирилган инвестиция ва 1,3 трлн. сўм марказлаштирилмаган инвестиция молиялаштирилган эди.

Инвестиция — дахлсиз маблағ

Шерали САНАЕВ,
Қақшадарё вилоят прокуратураси бўлим бошлиғи

Ана шу дастур асосида 5 та массивда футбол ва баскетбол майдончалари бунёд этилди, 4 та янги мактаб, 1 та болалар мусика ва санъат мактаби қурилди, 8 та мактаб спорт залга эга бўлди. Яна 8 та мактаб, 6 та касб-хўнах коллежи, 2 та болалар мусика ва санъат мактаби, 1 та академик лицей капитал таъмирланди. 24 та мактаб ва 6 та ҳарбий ҳақирув пункти реконструкция қилиниб, 23 та аҳоли пункти тоза ичимлик суви билан таъминланди.

Бунёдкорлик ишларининг узвий давоми сифатида бу йилги инвестиция дастурига қўра 2,4 трлн. сўм капитал маблағ, шундан 1 трлн. сўм марказлаштирилган ва 1,4 трлн. сўм марказлаштирилмаган маблағ молиялаштирилиши режалаштирилган. Шу маблағ асосида 38 та мактаб реконструкция қилинади, 9 та мактаб ва 4 та касб-хўнах коллежи капитал таъмирланади. 2 та янги мактаб қурилиб, 9 та мактабда спорт заллари, 6 та касб-хўнах коллежи ва ётоқхоналари, 4 та болалар мусика ва санъат мактаби, 14 та касб-хўнах коллежи филиали, 6 та тиббий муассаса ҳамда 22 та аҳоли пунктини ичимлик суви билан таъминлаш белгиланган.

Бундай хайрли ишларнинг чеки йўқ, бироқ инвестиция дастурига киритилган лойиҳаларни амалга ошириш учун ажратилган бюджет маблағлари айрим мутасадди шахслар томонидан ўзлаштирилаётгани таассуфлидир.

Вилоят прокуратураси органлари томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2010 йил 29 декабрдаги "Ўзбекистон Республикасининг 2011 йилги инвестиция дастури тўғрисида"ги Қарори ижроси юзасидан доимий назорат ўрнатилган бўлиб, бу борада ўтказилаётган мониторингларда қонунбузилиш ҳолатлари аниқланиб, уларни бартараф этиш тадбирлари қўрилмоқда.

Масалан, 2011 йил 1 февралда буюртмачи — вилоят ҳокимлиги "Ягона буюртмачи хизмати" инжиниринг компанияси ва пудратчи Шаҳрисабз туманидаги "Зафар Абдуҳафиз ўғли" хусусий фирмаси мансабдор шахслари ўзaro жиноий тил бириктириб, тумандаги ҳақирув пункти биносини реконструкция қилиш бўйича "Объектларни фойдаланишга топширишга доир пудрат шартномаси" тузилганлигидан фойдаланиб, ҳисобот ҳужжатларига амалда бажарилмаган 11,8 млн. сўмлик қурилиш ишлари бажарилганлиги ҳақида сохта маълумот ва ёзувлар киритиб, кўп миқдордаги бюджет маблағини ўзлаштириш йўли билан талон-торож қилганлар.

Касби туманидаги "Туркистон машъали қурилиш-таъмирлаш" ишлаб чиқариш фирмаси ва биналарни қабул қилиш давлат комиссияси мансабдор шахслари ҳам ўз мансаб ваколатларини суистеъмол қилиб, қўнғир ишларга қўл уришган. Жумладан, улар қиймати 530,5 млн. сўм бўлган Муборак туманидаги ҳақирув пункти биносини реконструкция қилиш лойиҳаси бўйича вилоят ҳокимлиги "Ягона буюртмачи хизмати" инжиниринг компанияси билан тузилган пудрат шартномасига асосан қурилиш ишларини 2011 йил 27 августга қадар тамомлаш чораларини кўришлари керак эди. Бироқ, объект ўз вақтида қуриб битказилмаган бўлса-да, ишлар тўлиқ якунланганлиги тўғрисидаги сохта далолатномаларга асосан қабул қилинган. Натияжада давлат ва жамият манфаатларига кўп миқдорда зиён етказилган.

Мазкур ҳолатлар юзасидан вилоят прокуратураси органлари томонидан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг тегишли моддалари билан жиноят иши қўзғатилиб, тергов ҳаракатлари ташкиллаштирилди.

Шунингдек, Миришкор туманидаги "Олтин бошқоқ" кишлоғи аҳолисини ичимлик суви билан таъминлаш учун вилоят ҳокимлиги "Ягона буюртмачи хизмати" инжиниринг компанияси билан пудратчи "Қаршигазқурилиштаъмир" МЧЖ ўртасида 2011 йил 11 апрелда тузилган шартномага асосан, жами 137,9 млн. сўмлик қурилиш назорат ўлчовидан ўтказилмаган, ҳисоботга 9,2 млн. сўмлик бажарилмаган ишлар қўшиб ёзилганлиги маълум бўлди. Бу ерда ҳам оқоридагидек расмий ҳужжатларга сохта ёзувлар киритилиб, давлатнинг кўп миқдордаги мулкни ўзлаштирилган.

Мазкур ҳолат ҳам вилоят прокуратураси эътиборидан четда қолмади. 2011 йил 22 августда вилоят ҳокимлиги "Ягона буюртмачи хизмати" инжиниринг компанияси ва пудратчи "Қаршигазқурилиштаъмир" МЧЖ мансабдор шахсларига нисбатан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 167-моддаси 2-қисми "в", "г" бандлари ва 209-моддаси 1-қисми билан жиноят иши қўзғатилиб, айбдор шахсларнинг жавобгарлик масаласи ҳал этилди.

Бундан ташқари, ушбу объектларни қуришда пудратчи ташкилотлар томонидан қурилиш ишлари сифатсиз бажарилганлиги учун уларга нисбатан молиявий жарима қўлланилди.

Ҳозирги кунда вилоят прокуратураси органлари томонидан инвестиция дастурига киритилган лойиҳаларнинг белгиланган муддатларда сифатли амалга оширилишини таъминлаш алоҳида назоратга олинган. Зеро, инвестиция халқ фаровонлиги ва унинг бахтли турмуши йўлида сарфланиши кўзда тутилган дахлсиз маблағдир.

Ахлоқий негизнинг ҳуқуқий җимояси

Мамлакатимизда муҳтарам Президентимизнинг бевосита раҳнамолигида ёшларни, айниқса вояга етмаганларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш, уларни XXI аср талабларига тўлиқ жавоб берадиган шахслар этиб вояга етказиш, шунингдек, болаларни ахборот муҳитининг салбий таъсиридан муҳофаза қилиш учун зарур чора-тадбирларни кўришга, уларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини мустаҳкамлаш ҳамда кафолатлашга қаратилган изчил ислохотлар босқичма-босқич амалга оширилмоқда.

Зотан, юртимиз умумий аҳолисининг 40 фоизини 18 ёшгача бўлганлар, яъни вояга етмаганлар ташкил этади. Шу боис, ўтган йиллар давомида ёшларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган меъёрий-ҳуқуқий база яратилиб, йилдан-йилга замон талабларига мос ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш асосида такомиллаштирилмоқда.

1991 йил 20 ноябрда "Ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида"ги Қонун қабул қилинишининг ўзи мамлакатимизда ёшлар масаласига мустақилликнинг илк кўнариданок алоҳида эътибор берилганлигидан далolat беради. Ушбу қонун билан ёшлар орасида одоб-ахлоқни бузишга, шу жумладан, зўравонликни, ҳаёсизликни ва шафқатсизликни ташвиқот қилишга қаратилган ҳар қандай ҳатти-ҳаракатлар ман этилиши белгиланди. Бундан ташқари, "Ноширлик фаолияти тўғрисида"ги, "Реклама тўғрисида"ги, "Оммавий ахборот воситаларини тўғрисида"ги, "Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги Қонунлар ҳам қабул қилинди. Мазкур қонунларда биринчидан, болалар эксплуатациянинг барча шаклларида давлат томонидан ҳимоя қилиниши, иккинчидан, порнография, шафқатсизлик ва зўравонликни намойиш этувчи, болаларга зарарли таъсир кўрсатувчи ва ҳуқуқбузарликлар содир этилишига сабаб бўлувчи материалларни тарқатишда оммавий ахборот воситаларидан фойдаланиш, адабиётларни тарқатиш ҳамда фильмларни намойиш этиш тақиқланиши ёки оммавий ахборот воситаларидан порнографияни тарғиб этиш мақсадида фойдаланишга йўл қўйилмаслигини, учинчидан, порнографик мазмундаги материалларнинг маданий бойликларни ниқоби остида олиб кирилиши тақиқланишини белгилаш орқали ахборотнинг зарарли таъсиридан жамиятни ҳимоя қилишининг ҳуқуқий кафолатлари мустаҳкамлаб қўйилди.

Шунга қарамай, ноқонуний, нопок даромад орқасидан кун кўрувчи айрим шахслар ёки гуруҳлар жамият ва болалар ахлоқини бузувчи, уларнинг онгига салбий таъсир кўрсатувчи порнографик ёки зўравонликни, шафқатсизликни тарғиб қилувчи махсулотларни тайёрлаш, тарқатиш ёки намойиш қилишни ўзларининг кундалик касбига айлантириб олмақдалар. Шу боис, Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси томонидан жамиятнинг ахлоқий негизларига таъжовуз қилувчи жиноятлар ва ҳуқуқбузарликларга қарши курашишнинг аҳоли ўрганилиши янада кучайтириш мақсадида "Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексига ҳамда Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Қонун лойиҳаси тайёрланиб, Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратуранинг қонунчилик ташаббуси ҳуқуқи асосида Олий Мажлисининг Қонунчилик палатасига киритилди. Чунончи, мазкур ҳуқуқбузарликларга қарши курашиш тадбирлари давомида фақатгина охириги уч йилда 44,5 млн. сўмлик порнографик махсулотлар олиб қўйилган, 430 нафар шахс жарима солинган ҳолда маъмурий жавобгарликка тортилган. Қолаверса, бугунги кунда қатор давлатларда порно-

график, шунингдек, зўравонликни ёки шафқатсизликни тарғиб қилувчи махсулотлар муомаласи, ноқонуний муомаласи йилдан-йилга кучаймоқда.

Мазкур қонун жорий йилнинг 23-24 март кунлари бўлиб ўтган, Олий Мажлис Сенатининг навбатдаги саккизинчи ялпи мажлисида сенаторлар томонидан қизгин муҳокамалардан сўнг маъқулланиб, 2012 йил 12 апрелда расмий матбуотда эълон қилинган ва шу кундан эътиборан кучга кирди.

Қонун билан Ўзбекистон Республикасининг Жиноят ҳамда Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекслари (кейинги ўринларда ЖК ва МЖТК) жамиятнинг ахлоқий негизларига таъжовуз қилувчи ижтимоий хавфли қилмишлар учун жавобгарликни кучайтирувчи, белгилувчи нормалар билан тўлдирилди. Жумладан, ЖКнинг порнографик махсулотни тайёрлаш ёки тарқатиш учун жавобгарлик белгиланган 130-моддаси янги тахрирда баён этилди ҳамда зўравонликни ёки шафқатсизликни тарғиб қилувчи махсулотни тайёрлаш, олиб кириш, тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш учун жавобгарликни белгилувчи янги 130-1-модда билан тўлдирилди. Шу билан бирга, "порнографик махсулот" ва "зўравонликни ёки шафқатсизликни тарғиб қилувчи махсулот" ҳуқуқий атамаларига таъриф берилди.

Киритилган ўзгариш ва қўшимчалар мазмунига батафсилроқ тўхталадиган бўлса, биринчидан, ЖКнинг аввалги тахриридаги 130-моддасида намойиш қилиш ёки тарқатиш мақсадида порнографик махсулотни тайёрлаш, шунингдек уларни йигирма бир ёшга тўлмаган шахслар ўртасида намойиш қилиш ёки тарқатиш, шундай ҳаракатлар учун маъмурий жазо қўлланилганидан кейин содир этганлик учун жиноий жавобгарлик белгиланган эди. Янги тахрирдаги 130-моддага қўра, порнографик махсулотни тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш мақсадида тайёрлаш ёки Ўзбекистон Республикасига олиб кириш, худди шунингдек уни тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш шундай ҳаракатлар учун маъмурий жазо қўлланилганидан кейин содир этганлик учун жавобгарлик белгиланди. Чунки, бугунги кунда асосан хорижий давлатларда тайёрланган порнографик махсулотлар чегарадан яширин равишда олиб ўтиш орқали ёки интернет тармоғи, мобил алоқа орқали республикамиз ҳудудига олиб келиниб, тарқатилмоқда ёки намойиш этилмоқда.

Бундан ташқари, мазкур моддага янги киритилган иккинчи қисмда юқоридagi ҳаракатларни тақридан ёки хавфли рецидивист томонидан, бир гуруҳ шахслар томонидан олдидан тил бириктириб содир этганлик учун уч йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланиши назарда тутилди.

Иккинчидан, Ўзбекистон 2008 йил 11 декабрда қўшилган "Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги Конвенцияга доир, болалар савдоси, болалар фоҳишабозлиги ва болалар порнографиясига тааллуқли Факультатив протокол"нинг 3-моддасида белгиланганидек, болалар тасвирланган порнографик махсулотлар муомаласи учун қаттиқроқ жавобгарликни назарда тутувчи махсус норма мавжуд эмаслигидан келиб чиқиб, янги тахрирдаги 130-модданинг учинчи қисмида, вояга етмаган шахс тасвирлан-

ган ёки тасвирланган порнографик махсулотларни тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш мақсадида тайёрлаш ёки Ўзбекистон Республикасига олиб кириш, шунингдек уни тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш ёхуд вояга етмаган шахсни порнографик хусусиятга эга ҳаракатларнинг ижроси сифатида жалб қилганлик учун уч йилдан беш йилгача озодликдан маҳрум қилиш жазоси билан жазоланиши, яъни болалар порнографияси учун алоҳида жавобгарлик белгиланди. "Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 10-моддасида, давлат боғлиқ эксплуатациянинг барча шаклларида, шу жумладан жисмоний, руҳий ва жинсий зўравонликдан, қийноққа солишлардан ёки шафқатсиз, қўпол ёхуд инсон кадр-қимматини камситувчи бошқа шаклдаги муомаладан, шахвоний шилқимликлардан, фоҳишалар билан шуғулланишга жалб этилишдан ҳимоя қилиниши амалга оширади, деб белгилаб қўйилган. Қолаверса, маълумотларга қўра, бугунги кунда Интернет тармоғида фақат болалар порнографиясига оид 300 миллиондан ортиқ веб-сайтлар мавжудлиги аниқланган.

Учинчидан, янги киритилган 130-1-моддага қўра, зўравонлик ёки шафқатсизликни тарғиб қилувчи махсулотни тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш мақсадида тайёрлаш ёки Ўзбекистон Республикасига олиб кириш, шунингдек уни тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш, шундай ҳаракатлар учун маъмурий жазо қўлланилганидан кейин содир этилса, жиноий жавобгарликка тортилиши, бундай жиноятлар учун энг кам ойлик иш ҳақининг тўрт юз бараваридан олти юз бараваригача миқдорда жарима ёки уч йилгача ахлоқ тузатиш ишлари ёхуд олти ойгача қамоқ билан жазоланиши, шунингдек, бундай ҳаракатлар тақридан ёки хавфли рецидивист томонидан, бир гуруҳ шахслар томонидан олдидан тил бириктириб содир этилган бўлса уч йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланиши белгиланди.

Тўртинчидан, ЖКнинг "Атамаларнинг ҳуқуқий маъноси" номли саккизинчи бўлими порнографик махсулот — бадий қимматга эга бўлмаган ва илмий, тиббий ёки ўқув мақсадларига мўлжалланмаган, одамнинг жинсий аъзолари ёхуд одам томонидан ҳақиқатда содир этилаётган ёки шунга ўхшатишган жинсий алоқа тавсифи ёхуд фото, видео ёки бошқа тасвирини ўз ичига олган материаллар ва нарсалар ҳамда зўравонлик ёки шафқатсизликни тарғиб қилувчи махсулот — бадий, илмий ёки маданий қимматга эга бўлмаган, зўравонлик ва шафқатсизликни содир этишга ундайдиган материаллар ва нарсалар эканлигига оид алоҳида таъриф берилди.

Шу ўринда, хорижий давлатлар, хусусан, Арманистон, АҚШ, Беларус, Германия, Грузия, Корея Республикаси, Озарбайжон, Россия, Туркменистон, Украина, Хитой, Эстония, Япониянинг порнографик махсулотлар муомаласига оид жавобгарликни белгилувчи қонунчилиги таҳлили шуни кўрсатадики, уларда бундай махсулотлар муомаласи учун жуда қаттиқ жавобгарлик белгиланган. Масалан, Корея Республикасида порнографик махсулотларни томоша қилганлик учун, АҚШ Жиноят қонунчилигида вояга етмаганлар порнографиясини томоша қилганлик учун, Германия Жиноят кодексининг (иккинчи китоб) 202-моддасида порнографик махсулотларни тайёрлашга қария ёки охири ахлоқдаги шахсларни жалб қилганлик учун жавобгарлик белгиланган.

Ўзбекистон Жиноят кодексига кири-

Нодир МУХТОРОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Аамлдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти бўлим бошлиғи в.б.
Бахтиёр УМАРОВ,
етақчи илмий ходим

тилган юқоридagi ўзгариш ва қўшимчалардан келиб чиқиб, МЖТКни ҳам порнографик мазмундаги материалларни тарқатиш учун жавобгарлик белгиланган 189-моддаси янги тахрирда баён этилди ва шу билан бирга зўравонликни ёки шафқатсизликни тарғиб қилувчи махсулотни тайёрлаш, олиб кириш, тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш учун маъмурий жавобгарликни белгилувчи янги 189-1-модда билан тўлдирилди.

Киритилган ўзгариш ва қўшимчалар мазмунига батафсилроқ тўхталадиган бўлса, биринчидан, МЖТКнинг олдинги тахрирдаги 189-моддасига қўра, порнографик мазмундаги асарлар, босма нашрлар, ашёларнинг тасвирлари, кино-видео фильмлар, телерадио дастурлар, видео ва овоз ёзуви материаллар, кино-фото материаллар ва бошқа махсулотларни тайёрлаш, тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш учун жавобгарлик белгиланган эди. Эндилекда эса, порнографик махсулотни тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш мақсадида тайёрлаш ёки Ўзбекистон Республикасига олиб кириш, худди шунингдек уни тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш учун жавобгарлик белгиланди. Яъни олдинги тахрирдан фарқли равишда, порнографик махсулотни реклама қилиш мақсадида тайёрлаш ёки Ўзбекистон Республикасига олиб кириш учун маъмурий жавобгарлик белгиланди.

Иккинчидан, МЖТКга янги киритилган 189-1-моддага қўра, зўравонликни ёки шафқатсизликни тарғиб қилувчи махсулотни тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш мақсадида тайёрлаш ёки Ўзбекистон Республикасига олиб кириш, худди шунингдек уни тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш учун маъмурий жавобгарлик белгиланиб, бундай қилмишлар учун жазо сифатида — зўравонлик ёки шафқатсизликни тарғиб қилувчи махсулотни, шунингдек уни тайёрлаш, тарқатиш, реклама қилиш, намойиш этиш воситаларини мусодара қилиб, фуқароларга энг кам иш ҳақининг эллик бараваридан юз бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлиши қатъий белгиланди.

Шунингдек, МЖТКнинг 245-моддаси ва 287-моддасига ҳам қўшимча киритилиб, янги 189-1-моддада назарда тутилган ҳуқуқбузарлик содир этилган тақдирда ички ишлар органлари томонидан маъмурий йўл билан ушлаб туриш мумкинлиги ҳамда бундай ҳуқуқбузарликка оид ишларни маъмурий ишлар бўйича судьялар қўриб чиқиши мустаҳкамлаб қўйилди.

Умуман олганда, мазкур қонуннинг қабул қилиниши, аввало, инсон психологиясига, онгига ва яшаш тарзига салбий таъсир этувчи порнографик, шунингдек, зўравонликни ёки шафқатсизликни тарғиб қилувчи махсулотлар билан шуғулланувчи шахслар фаолиятига чек қўяди, жамиятни, айниқса униб-ўсиб келаётган ёш авлоднинг маънавий, ахлоқий қарашларига таъжовуз қилувчи ижтимоий хавфли қилмишларга қарши курашишни янада кучайтиради.

Хавфсизлик биринчи галда

Инсоният ҳаётига дастлабки автомобиль бир техника мўъжзаси сифатида кириб келган бўлса, бугунги кунга келиб у одамзод ҳаётининг ажралмас қисмига айланди. Чунки у узокни яқин, оғирни енгил қилувчи воситадир. Кейинги йилларда транспорт воситалари сонининг кескин ортганлиги ҳам бунга яққол мисолдир. Бироқ автомобил яратиб бераётган ҳар қандай қулайлик ва имконият, энг аввало, ундан фойдаланувчи ва ён атрофдагилар учун хавфсиз бўлиши шарт. Шу сабабли ҳар бир тараққиётпарвар мамлакатда йўл ҳаракати хавфсизлиги қонун билан тартибга солинади.

Илхом ТАИРОВ,
Бош прокуратура бошқарма
прокурори
Дониёр ХАЛИЛОВ,
ҳуқуқшнос

Бундан кўзланган мақсад эса фуқароларнинг ҳаёти, соғлиги ва мол-мулкни мўҳофаза этишни таъминлаш, уларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини, шунингдек, атроф табиий муҳитни ҳимоя этишдир. Мамлакатимизда бу борадаги муносабатларни тартибга солишга қаратилган "Йўл ҳаракати хавфсизлиги тўғрисида"ги Қонун, Республика Вазирилари Маҳкамасининг 2000 йил 11 декабрдаги қарори билан тасдиқланган "Йўл ҳаракати Қоидалари", Вазирилари Маҳкамасининг 2003 йил 31 январдаги қарори билан тасдиқланган "Транспорт воситаларини мажбурий техник кўрикдан ўтказиш тартиби тўғрисида"ги Низом таллабларига мувофиқ, транспорт воситалари қуйдаги даврийликда техник кўрикдан ўтказилиши керак:

раёнида тўхтатилган транспорт воситалари техник жиҳатдан носоз, рухсатномасиз қайта жиҳозланган ёки белгиланган мuddатларда техник кўрикдан ўтмаган бўлса, унинг давлат рўйхатидан ўтказиш рақами белгилари ДИХХХ органлари томонидан ечиб олинади.

Маълумки, Вазирилари Маҳкамасининг 2003 йил 31 январдаги қарори билан тасдиқланган "Транспорт воситаларини мажбурий техник кўрикдан ўтказиш тартиби тўғрисида"ги Низом таллабларига мувофиқ, транспорт воситалари қуйдаги даврийликда техник кўрикдан ўтказилиши керак:

а) тижорат асосида йўловчилар ташиш учун фойдаланиладиган енгил автомобиллар, автобуслар, троллейбуслар, трамвайлар ва ўтирилаётган жойлар сони 8 та ва ундан ортиқ бўлган (ҳайдовчининг ўрнидан ташқари), одамларни мунтазам ташиш учун жиҳозланган юк автомобиллари, йирик габаритли, оғир вазни ва хавфли юкларни ташиш учун махсус транспорт воситалари ва уларга тиркамалар — бир йилда икки марта;

б) ишлаб чиқарилганлиги беш йилдан кўп бўлмаган (ишлаб чиқарилган йили ҳам шунга қаради) транспорт воситалари (юқоридаги "а" бандда кўрсатилган транспорт воситаларидан ташқари) — икки йилда бир марта;

в) ишлаб чиқарилган йилини ҳисобга олган ҳолда ишлаб чиқарилганлиги беш йилдан ортиқ бўлган транспорт воситалари, шунингдек, ишлаб чиқарилган вақти аниқланмаган транспорт воситалари (юқоридаги "а" бандда кўрсатилган транспорт воситаларидан ташқари) — бир йилда бир марта;

г) тиркамалар кўриқка транспорт воситаси — шатақчи учун белгиланган мuddатларда тақдим этилади.

Юқоридаги "а" кичик бандида кўрсатилганлардан ташқари ДИХХХ органларида рўйхатдан ўтказилган кундан бошлаб улардан фойдаланишнинг биринчи йили мобайнида транспорт воситалари техник кўрикдан ўтказилмайди.

Транспорт воситалари техник кўрикдан ўтказилганлиги учун энг кам ойлик иш ҳақининг ўндан бир қисми миқдорига йиғим ундирилади. Мототранспорт, тиркамалар, ярымтиркамалар учун бундай техник кўрикдан ўтказишга энг кам ойлик иш ҳақининг йиғирмадан бири миқдорига йиғим ундирилади.

Автомобилни техник кўрикдан ўтказишда:

- транспорт воситаларининг техник ҳолати, улардан фойдаланиш нормалари ва қоидаларига риоя этилиши устидан самарали назоратни ташкил этиш;
- транспорт воситаларининг техник ҳолати ва усқуналари йўл ҳаракати хавфсизлиги стандартлари, қоидалари, нормаларига мувофиқлигини баҳолаш;
- транспорт воситалари сонини, уларнинг ҳолатини, амалда мавжудлигини, тегишлилигини ва бошқа рўйхатдан ўтказиш маълумотларини аниқлаштириш;
- йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш юзасидан профилактика ишларини ташкил этиш;
- йўл ҳаракати ва транспорт воситаларидан фойдаланиш соҳасида ҳуқуқбузарликлар ва жиноятларнинг олдини олиш, аниқлаш ва барҳам бериш асосий вазифалардан саналади.

Жорий йилнинг 1 июнидан бу борадаги талаб янада қучайтирилди. Яъни Республика Ички ишлар вазирининг "Техник кўрикдан ўтказишда ДИХХХ органлари томонидан носоз деб топилган, шунингдек белгиланган мuddатларда техник кўрикдан ўтмаган ёки тегишли рухсатномасиз қайта жиҳозланган транспорт воситаларининг давлат рўйхатидан ўтказиш рақами белгиларини ечиб олиш тартиби тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида"ги буйруғи қабул қилинди. Унга қўра ҳаракатланиш жа-

— техник кўрикдан ўтказилганлик учун йиғимнинг белгиланган суммаси тўланганлигини тасдиқловчи ҳужжат;

— муқаммал таъмирлашда хизмат сафарида бўлган, ижарага берилган ёки сотишга қўйилган транспорт воситалари сонини тасдиқловчи маълумотлар;

— газ ёнилгисидан ишлаш учун қайта жиҳозланган транспорт воситаларига ўрнатилган газ баллонларининг амалдаги давлат стандартларига мослиги ҳақида сертификатлаштириш органи томонидан берилган мувофиқлик сертификати нусхаси;

— "Саноаттекоинтехназорат" давлат инспекциясининг газ баллонларини синовдан ўтказиш ҳуқуқини берувчи рухсатномаси мавжуд бўлган ташкилот томонидан газ ёнилгисидан ишлаш учун қайта жиҳозланган транспорт воситаларининг газ баллонлари синовдан ўтказилганлиги тўғрисидаги далолатнома нусхаси.

Шундай вазиятлар ҳам бўладики, транспорт воситасини техник кўрикдан ўтказиш вақти келган бўлса-да, уни носоз бўлганлик учун техник кўрикдан ўтказиш жойига олиб бериш мумкин бўлмайди. Бундай ҳолларда унинг эгаси ДИХХХнинг ҳудудий органи ёзма равишдаги ариза ва белгиланган тартибдаги ҳужжатларни тақдим этади. ДИХХХнинг ҳудудий органи ходими рўйхатдан ўтказиш гувоҳномасига (техник паспорт, талонга) носозлик тўғрисида "NOSOZ" ёзувини қайд қилиб, тасдиқлайди.

Эгасининг йўқлиги ёки касаллиги оқибатида техник кўрикдан ўз вақтида ўтказилмаган транспорт воситалари эгаси қайтиб келганда ёки соғайтандан кейин 10 кун мобайнида техник кўрикдан ўтказилади.

Жисмоний шахс томонидан транспорт воситасини (носозлиги ёки бошқа узрли сабаблар тўғрисида) техник кўрикдан ўтказишга қўйиш имконияти бўлмаган тақдирда рўйхатдан ўтказиш, қайта рўйхатдан ўтказиш, ҳисобдан чиқариш учун ёки бошқа ҳолатларда транспорт воситаси эгасининг ёзма аризасига қўра ДИХХХнинг ҳудудий органи ходими томонидан у жойлашган жойда, битта транспортни кўрикдан ўтказиш далолатномаси тузилган ҳолда техник кўрикдан ўтказилиши мумкин. Далолатнома берилган вақтдан бошлаб 30 кун мобайнида ҳақиқий ҳисобланади.

Техник ҳолати ва жиҳозлари йўл ҳаракати хавфсизлиги талабларидан ҳатто биттасига жавоб берайдиган транспорт воситаси ҳам носоз ҳисобланади ва ундан фойдаланиш мумкин эмас.

Кейинги вақтларда ҳар қандай русумидagi транспорт воситаларининг техник жиҳатдан белгиланган меъёрлари бирмунча ўзгартirilganлиги, айниқса, автомашиналарнинг ташқи қўриниши кескин ўзгартirilganлиги ва шу қабилирни кўчаларда қузатиш мумкин. Албатта, буларнинг барчаси инсон онгининг махсули, изиланиш ва интишти мевасидир. Аммо ҳар бир янгилик ҳар то-

монлама асосланган ва хавфсиз бўлиши, инсон ва ён атрофдагиларга зарар етказмаслиги лозим. 2012 йилнинг 1 июнидан қучга кирган тартибга қўра, техник кўрикдан ўтказишда ДИХХХ органлари томонидан техник жиҳатдан носоз деб топилган, шунингдек, техник ҳолати белгиланган талабларга жавоб бермайди ёки тегишли рухсатномасиз қайта жиҳозланган транспорт воситасининг давлат рақами белгилари камчиликлар ва носозликлар бартараф этилгунга қадар ечиб олиниши белгиланди.

Техник носоз ёки рухсатномасиз қайта жиҳозланган транспорт воситасининг ҳайдовчиси (мулкдор, мулкдорнинг вакили) томонидан ушбу камчиликлар жойида бартараф этилиши мумкин. Бунда транспорт воситасининг давлат рақами белгилари ечиб олинмайди.

ДИХХХ органи ходими томонидан ҳаракатланишда тўхтатилган ва рухсатномасиз қайта жиҳозланган деб топилган транспорт воситасининг ҳайдовчиси (мулкдор, мулкдорнинг вакили) томонидан транспорт воситасининг рухсатномасиз қайта жиҳозланган деб топиллишига эътирози бўлган тақдирда, ушбу транспорт воситаси тегишли техник кўрикдан ўтказиш жойига олиб борилади ҳамда ДИХХХ органи ходими ва транспорт воситасининг ҳайдовчиси (мулкдор, мулкдорнинг вакили) иштирокида ўрнатилган тартибда техник кўрикдан ўтказилади. Агар транспорт воситаси рухсатномасиз қайта жиҳозланган деб топилса ва аниқланган камчиликлар жойида бартараф этилмаса, бу ҳақда далолатнома тузилиб, транспорт воситасининг давлат рақами белгилари ечиб олинади.

Бундай ҳолларда транспорт воситасининг ҳайдовчисига (мулкдорга, мулкдорнинг вакилига) ушбу камчиликларни бартараф этиш жойига тақдим қилинган рухсатномасиз қайта жиҳозланган бўлган транспорт воситасининг давлат рақами белгилари ечиб олиниши мумкин.

Тормоз тизими ёки руль бошқаруви техник талабларга жавоб бермайдиган, рухсатномасиз газ ёнилгисидан ишлаш учун қайта жиҳозланган, қоронги вақтда ёки етарлича қўринмаслик шароитида фаралар ва орқа габарит чиқоқлари ёнмайдиган, ёмғир ёки қор ёғаётган вақтда ҳайдовчи томонидagi ойна тозаллагичи ишламайдиган транспорт воситалари бундан мустаснодир. Уларнинг ҳаракатланиши умуман тақиқланади. Бундай ҳолат аниқланганда, уларнинг давлат рақами белгилари ечиб олиниб, транспорт воситаси қаттиқ шатақда ёки эвакуатор ёрдамида техника хизмати кўрсатиш станциясига (устахонага) ёхуд юридик шахсларнинг транспорт воситаларини сақлаш жойларига носозликни бартараф этиш учун олиб борилади. Транспорт воситасини техника хизмати кўрсатиш станциясига (устахонага) ёки сақлаш

жойига олиб бориш учун қилинган ҳаражатлар транспорт воситасининг ҳайдовчиси томонидан амалга оширилади.

Техника хизмати кўрсатиш станцияларига (устахоналарга) олиб келинган транспорт воситасидаги техник носозлик ёки рухсатномасиз қайта жиҳозланишлар бартараф этилганда, транспорт воситаси ҳайдовчисига (мулкдорга, мулкдорнинг вакилига) техник носозлик ёки рухсатномасиз қайта жиҳозланишлар бартараф этилганлиги тўғрисида маълумотнома берилади. Ушбу маълумотнома далолатнома билан бирга транспорт воситасининг давлат рақами белгиларини қайтариб олиш учун тегишли ДИХХХ органларига ёки сақлаш жойига тақдим қилинган рухсатномасиз қайта жиҳозланган транспорт воситасининг давлат рақами белгиларисиз бошқариб боришга асос бўлади.

Техник носозликлар ёки рухсатномасиз қайта жиҳозланишлар мустақил равишда бартараф этилганда ва далолатноманинг тузилганидан 24 соатдан ортиқ вақт ўтган тақдирда, ҳайдовчининг (мулкдорнинг, мулкдор вакилининг) мурожаатига қўра ДИХХХ органлари томонидан транспорт воситасини давлат рақами белгиларисиз ДИХХХ органларига ҳамда бошқариб бориш учун далолатноманинг мuddати фақат бир марта 24 соатга бўлган мuddатга узайтирилади.

Бошқа ҳудудлардан келган транспорт воситалари ҳайдовчилари аниқланган рухсатномасиз қайта жиҳозланишларни улар аниқланган ҳудудда бартараф этишлари мумкин. Бунда ечиб олинган давлат рақами белгилари транспорт воситасининг доимий (вақтинчалик) рўйхатга олинган жойи бўйича ДИХХХ органларига юборилмайди. Ҳайдовчига (мулкдорга, мулкдорнинг вакилига) ДИХХХ ходимлари томонидан бундай имконият борлиги ҳақида тўшунтирилади.

Ечиб олинган транспорт воситасининг давлат рақами белгилари транспорт воситасининг доимий (вақтинчалик) рўйхатга олинган жойи бўйича ДИХХХ органларига юборилмаслиги учун ҳайдовчи далолатномага имзо чекиш вақтида бу ҳақда тегишли маълумот киритади. Бунда ДИХХХ органи ходими ечиб олинган транспорт воситасининг давлат рўйхатидан ўтказиш рақами белгилари қайтариб олинмаган ДИХХХ органини далолатномада кўрсатиб ўтади.

Аниқланган техник носозликлар ва рухсатномасиз қайта жиҳозланишлар 20 кунгача мuddатда бартараф этилганда транспорт воситасининг фақат олинган аниқланган техник носозликлар ва рухсатномасиз қайта жиҳозланишлари бартараф этилганлиги тасдиқланади. Агар бу мuddат 20 кундан ортиқ вақтни ташкил этса, транспорт воситасининг техник ҳолатини текшириш тўлиқ ҳажмда ўтказилади.

Албатта, ҳар қандай янгиликка мослашув ҳар доим ҳам енгил кечмайди. Бироқ транспорт воситалари эгалари учун бундай янги меъёрнинг белгиланиши, биринчи гада унинг эгаси ва ён атрофдагиларнинг хавфсизлиги, қолаверса, ҳайдовчиларнинг масъулиятини ҳамда зийратлигини янада оширишга қаратилгандир.

Ажал сўқмоғига элтувчи йўл

XXI асрга ўтган асрдан трансмиллий ташкилий жиноятчиликнинг учта энг хавфли тури мерос бўлиб қолган. Уларнинг биринчиси — халқаро терроризм, дин ниқоби остидаги экстремистик, фундаменталистик ва сепаратистик ҳуружлар, иккинчиси — гиёҳванд моддалар билан савдо қилиш (наркобизнес), учинчиси эса олам савлоси ҳисобланади.

Бугунги кунда гиёҳвандлик ва гиёҳванд моддалар билан савдо қилиш умумжаҳон муаммоларидан бирига айланди. Гиёҳванд моддаларнинг ноқонуний айланishi на ирқий, на жинсий, на диний ва на миллий чегара билади. Аксинча, у цивилизациямизнинг энг бебахо бойлиги бўлган инсон ҳаётига таҳдид солиб, уни хавф-хатарга дучор қилаётди. Ҳозирги кунда ер юзиде гиёҳвандликнинг ноқонуний савдосида айланаётган пул маблағи дунё аҳолисининг озқовқат, кийим-кечак, турар жой, таълим тизими ва тиббий хизматига сарфлаётган харажатларидан икки-уч баробарга ошиб бораётганлиги ҳеч кимга сир эмас.

Бирок, гиёҳванд модда истеъмол қилишнинг ижтимоий хавфи жамиятнинг моддий йўқотиши билан чекланса қошқийди. Уюшган жиноятчиликнинг ривожланиши, террорчиларни молиялаштириш — буларнинг барчаси гиёҳванд моддаларнинг тарқалиши оқибатида юзага келаётган инсон имкониятларига пурут етказувчи оғир асоратлардир. Бу муҳдхш жиноят оқибатида минг-минглаб одамларнинг ёстиги қуриётгани ва бундай қўрғуликлар дунёнинг қайсидир бурчагида ҳамон давом этаётгани ҳеч кимга сир эмас.

Гиёҳвандлик натижасида жуда оғир хасталиклар — ОИТС, жигар циррози, сил, ўсма касалликлари, ошқозоничак фаолиятининг бузилиши, ҳомиланинг ёмон асорат билан туғилиши кузатишмоқда. Энг ёмони, ер юзиде туғилаётган гўдакларнинг ўртача ўн фоизи гиёҳвандлик оқибатида майиб-мажруҳ бўлиб дунёга келмоқда. Замонавий тиббиёт бундайларни даволашга охирик қилиши ҳеч кимга сир эмас.

Тиббиёт ходимларининг эътирофи этишчи, бу оғу, айниқса, ёш организмни тез емиради, заифлаштиради, хотирасини пасайтириб, аклан заифликка дучор этади. Шу сабабларга кўра ҳам гиёҳвандликка берилган, унинг орқасидан бойлик орттириши кўзланганлар ижтимоий муҳитга хавф солувчи жиноятчилар ҳисобланишади. Бирок пул, бойлик орттириш учун ҳар қандай қилмишдан қайтмай диган кимсалар буни билишса-да, фойда, кўпроқ бойлик орттириш мақсадида ажал сўқмоғига элтувчи йўлларида қайтмаётилар.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг маълумотларига кўра, дунёда 500 миллиондан ортик одам гиёҳвандлик дардига мубтало бўлган. Унинг оқибатида ҳар йили 200 мингдан ортиқ киши ҳаётдан кўз юмади. Жаҳонда содир этилаётган жиноятларнинг 57 фоизи гиёҳвандлик дардига чалинганлар хиссасига тўғри келади. Бу ҳеч кимни бефарқ қолдирмаслиги лозим бўлган

ташвишли ҳол, албатта. Дунёда жиноятлар сони эса йилдан-йилга ортиб бормоқда. Энг ачинарлиси, гиёҳвандлик домига тушиб қолаётганлар ўртача 24-34 йил атрофида яшашапти, холос. Айни ўқийдиган, ишлайдиган, оила қурадиган даврида, бир сўз билан айтганда, умрининг гуллаган палласида кимларнингдир алдовларига учиб, айрим кимсаларнинг "саъй-ҳаракатлари" оқибатида ажал сўқмоғига кириб қолишмоқда. Дунё миқёсида гиёҳвандликка қарши курашиш учун кунига бир неча ўн миллион АКШ доллари миқдориде маблағ сарфланаётгани ҳақида жаҳон матбуоти материалларида қайд этилмоқда.

Шўролар даврида "Бизнинг социалистик жамиятимизда мутлақо гиёҳвандлар йўқ, уни келтириб чиқарадиган сабаблар ҳам йўқ", деб матбуотда гиёҳвандлик мавзуга бағишланган мақолалар ёритилмас, шу боис ҳам унинг олдини олиш чоралари кўрилмасди. Олимлар, журналистлар, шифокору муаллимлар, ота-оналар шугулланиши лозим бўлган тарғибот, тушунтириш

иллат эканлиги ҳақида бонг урилмоқда.

Очқўзлик, одам боласига ёт шафқатсизлик, ҳайвоний худбинлик гиёҳвандларга хос иллатлардир. 14-17 ёшлардаги болалар ва ўсмирлар психологияси ўта нозик ва эҳтиёткорлик билан ёндашиши талаб этади. Уларга битта гап кам, икитаси эса ортиқча. Лекин биз ота-оналар ва ўқитувчилар ана шундай нозик кўнглига йўл топишимиз керак. Бу ёшда улар кўпроқ катталарга тақлид қилгиси келади.

Кўп ҳолларда кўнглига хуш келадиган машғулотларни топа билмасликлари, ота-оналар томонидан назорат қилинмасликлари оқибатида гиёҳвандлик домига илиниб қоладилар. Кўпинча улар болалик шўхликлари билан жиноятчилик орасидаги чегаранинг фарқига боришмайди, жавобгарлик хиссини тўла англаб етмайдилар. "Шунчаки бир синаб қуриш" кейинчалик қанчалар ўзига

боғлаб қўйишини, нима қилиб бўлса-да, бу "курғур"ни топишга мажбур қилишини, турли қўйларга солишини, охирик оқибат бутунлай одамийликдан чиқаришини бу ўспиринлар қабқдан ҳам билишсизми?

Гиёҳвандлик билан боғлиқ жиноятлар ўта шафқатсизлиги билан, жиноятчининг ақлий заифлиги, маънавий қашшоқлиги билан ажралиб туради. Кези келганда гиёҳванд организмни талаб қилётган керакли "дори"ни сотиб олишга пул топиш мақсадида ўйлаб ўтирмай ҳар қандай қабихликка қўл уради.

Жаҳондаги криминоген вазият бизнинг юртимизга ҳам ўз таъсирини ўтказмасдан қолмайди. Қолаверса, мамлакатимиз дунёнинг энг йирик

наркодавлати — Афғонистон билан чегарадош эканлиги ҳаммамизга яхши маълум. Шундай экан, хоҳлаймизми-йўқми, гиёҳванд моддалар савдосининг бизнинг мамлакатимиз орқали ҳам амалга оширишга уринишлар бўлиши табиий. Шу туфайли ҳам хуқуқ-тартибот органлари ва бошхона ходимлари унинг йўлига тўсиқ қўйиш чора-тадбирларини қўришмоқда.

Орт келажаги бугун вояга етаётган ёш авлод маънавияти, савияси ва камолгаи боглик. Давлатимиз раҳбари мамлакатимизда ёш авлод тарбиясига алоҳида эътибор қаратаётгани ҳам бежиз эмас. Одатда ёши улуг кишилар ёшларга насиҳат қилганларида "Қадамнинг билиб бос", дейишади. Негаки, биргина ўйламай босилган қадам киши бошига кўп азоб-қубатлар олиб келиши, унинг ҳаётини бутунлай тескари томонга ўзгартириб юбориши мумкин. Ёш авлод ҳаётига раҳна солиб, ўзининг салбий оқибатлари билан янги-янги муаммоларни келтириб чиқариши мумкин бўлган бундай иллатга қарши курашдан ҳеч ким четда турмаслиги керак.

Мамлакатимизда "Ёшлар — гиёҳвандликка қарши" шiori остида кенг камровли мақсадли тадбирларнинг ўтказилиб турилиши ҳам бежиз эмас. Бундай тадбирларни ўтказишдан кўзланган мақсад эса ҳаммамизни ташвишга солаётган аср вабоси — гиёҳвандлик ва унинг савдосига қарши ўзаро келишиб, ҳамкорликда курашиш ҳисобланади. Чунки наркотик ва психотроп моддаларнинг кенг тарқалиши ҳар қандай миллат ва халқ, қолаверса, давлат келажагига урилган болтадир.

Қашқадарё вилоят прокуратураси, ички ишлар бошқармаси, диний ташкилотларнинг раҳбарлари ва қишлоқ ҳамда маҳалла фаоллари иштирокида ёшлар билан ўтказилаётган учрашув, очик мулоқот ва савол-жавоб кечаларида уларга гиёҳвандликнинг янғичи оқибатлари ҳақида фанк ва рақамлар воситасида кенгрок тушунча бериш билан бирга, "Ўзбекфильм" киностудияси томонидан суратга олинган "Ўлим сўқмоғи" фильми ва ёш каратэчиларнинг кўргазмали чиқишлари намойиш этилаёпти. Шунингдек, тўпланганларни қизиқтирган савол-

Норбўта ҲОЗИЕВ,
«Нуқуқ»

ларга атрофлича жавоб қайтарилмоқда. Турли сўхбат, очик мулоқот ва савол-жавоб кечалари куруқ гапдан иборат бўлиб қолмаслиги учун видео-лавлардан фойдаланилаётганлиги ёшларда катта қизиқиш уйғотмоқда. Уларда қарат-ва спортнинг бошқа турлари билан шугулланишга, бўш вақтларини мазмунли ўтказишга иштиёқ пайдо бўлмоқда.

Айрим ёшлар болаликнинг беғубор дунёсини тарқ этмаёқ наркотик моддалар истеъмол қилишга ружу қўйиб, охирик оқибат жиноятга қўл урадилар. Чунки у вояга етаётган оилада муҳит соғлом эмас, эр-хотин муносабатлари номутаносиб. Бола тарбияси, унинг бўш вақтлари назоратда эмас. Ота-она, маҳалла-қўй назоратидан четда қолган ўсмир, шубҳасиз, жиноятга мойил бўлади. Учрашув ва очик мулоқотлар пайтида одамлар, айниқса, ёшларнинг ҳуқуқий оғи ва дунёқарашидеги ўзгаришларга бевосита гувоҳ бўлдиқ. Хусусан, ўсмир-ёшларнинг долзарб муаммоларга бағишланган саволлари алоҳида диққат-эътиборимизни тортди. Тўғриси, уларнинг интилишлари, миллат тақдирига дахлдорлик туйғусини теран ҳис этишлари барча иштирокчиларни мамнун этди.

Ҳа, бугунги кунга келиб дунё халқлари бошида яна бир улкан офат шамширини яланғочлаб турибди. Бу — гиёҳвандлик балоиси. Бу балои офат келтириб чиқарадиган оғир оқибатлар ҳақида такрор ва такрор ёзилиб, бот-бот эслатилапти. У қолдирадиган асоратлар, битмас яра, бедаво дард хусусида матбуот, радио ва телевидение орқали ҳар кун бонг уриллаёпти. Мақсад эса билиб-билмай гиёҳванд моддалар таъсирига тушиб қолаётган ёхуд унинг савдоси билан тирикчилик қилишга одатланаётганлар кўпчиликка, шу қатори ўз фарзандларига ҳам чоқ қазийётганларини, танлаган йўллари ажал сўқмоғига элтувчи йўл эканлигини тушунсинлар, бу йўлдан қайтсинлар. Гиёҳвандлик, гиёҳванд моддаларни етиштириш ва улар савдоси билан шугулланишдек офатга қарши барчамиз биргаликда курашмас эканмиз, сезиларли ижобий натижага эришишимиз қийин.

Чунки у аср вабоси, ажал оғуси. Унинг касофати билан не-не оилалар барбод бўлмоқда, ота ўз ўғлидан, ўғил эса ўз онасидан юз ўғирган. Бу ажал оғусини истеъмол қилиш жиноят бўлса, уни сотиш ва тарқатиш миллат ҳамда Ватанга қилинган хиёнатдир. Миллат ва Ватанга хиёнат эса энг оғир ва кечирилмас хиёнат ҳисобланади. Шундай экан, гиёҳвандлик ва гиёҳвандлик воситалари билан савдо қилувчи кимсаларга қарши курашни бир зум бўлса-да сусайтирмаслигимиз, фарзандларимизни бундай балои азим домидан асрамоғимиз лозим.

Бировнинг ҳақи ёхуд найрангбозлик

Улар кимдир уриб-сўжиб, пул талаб қилишмади. Ёки бировнинг хонадонига кириб, босқинчилик қилишмади. Ёхуд гиёҳвандлик воситалари олади-сотанси билан ҳам шуғулланишмади. Аксинча, пул топишнинг ўзига хос усулини ўйлаб топди, шунга кўра иш олиб беришди. Аниқроғи, улардан биттаси ишни ташкил қилди-ю, қолганлар имкон даражасида унга ёрдам қилини чўзишди. Охир-оқибатга эса...

Хаммаси ўтган йилнинг февраль ойида бошланди. Ушанда шарбат ишлаб чиқарадиган ускунасини сотиш ҳаракатига тушган Х.Рўзиев бу ҳақда таниш-билишларига овоза қилди. Ошанагайнинг бўлгани яхши экан. Кўп ўтмай қашқадарёлик бир таниши «Азизбек» исмли йигитни бошлаб келди. Харидор 30 ёшлардаги йигит экан, ускунани кўргач, маъқул келди, шекилли, нарҳини сўради. Х.Рўзиевдан баҳосини эшитгандан кейин савдолаша бошлади. Бироз тортишишгандан сўнг 15 минг АҚШ долларига келишишди.

Азизбек бор-баракка қилгандан кейин уч-тўрт кунда пулнинг олиб келиб, ускунани олиб кетишини айтди. Дарҳақиқат, орадан бир неча кун ўтгач, у радиб келди-да, Х.Рўзиевнинг қўлига бегона бир одамнинг номидаги пластик картчакани тутқазди.

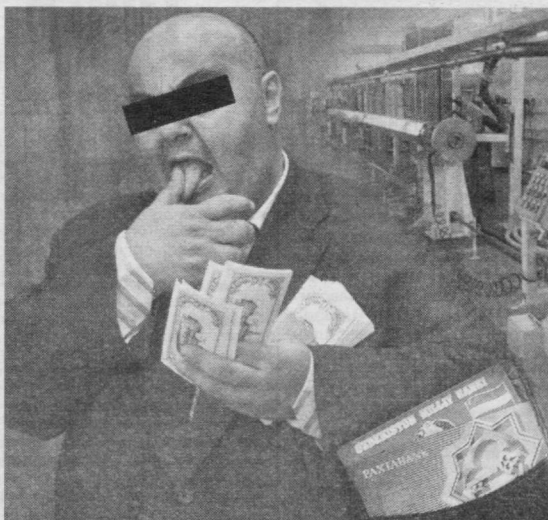
— Ака, бу карточка бир танишимники. Ичида 34 млн. 800 минг сўм пул бор. У билан ўзим келишиб олам. Сиз шу пуллари долларга қачасиз. Қолганини ҳам тез кунларда тўғрилай бераман. Очиги, картчаканинг ичидаги пуллари ечиш қийин экан. Шунинг учун сизга кўтариб келаявердим. Пойтахтда бу иш ўнчалик қийин бўлмас керак, тўғрими?

Х.Рўзиев бўлса, ускунасининг сотилганидан хурсанд эди. Пуллар нақд бўладими ё пластик картчакда, нима фарқи бор? Ассосийси, иши бита-япти. У Азизбекка пулларнинг қолганини ҳам тезда тўғрилай беришини тайинлаб, картчакани олиб қолди.

Аммо Азизбек шу кетганча, бадар кетди. Орадан олти ойча вақт ўтгандан кейин бирдан пайдо бўлди-да, бошқа пул топа олмагани-ю, ускунани ҳам ишлатишга қийналганини айтиб, келишувни бекор қилишни ва ўзи берган пуллари қайтаришни талаб қила бошлади. Бунинг ўзига яраша сабаблари бор эди.

Азизбек Х.Рўзиевга берган пластик картчаканинг ҳақиқий эгаси Р.Норов бўлиб, тез кунларда тўй қилиш ниятида мазкур маблағни иш жойидан олти йиллик дивиденд сифатида олган экан. Унинг картчакасида шунча миқдорда пул борлигини билган бир таниши қарага бериб туришини илтимос қила бошлади. Ҳайрон қоларли ҳижати шундаки, бу пуллар унга эмас, бошқа бир танишига керак экан. Устига-устак, ўша одам картчакдаги пуллари нақдлаштириб, бир ой ичида қайтариб берадими. Р.Норов аввалига кўнмади. Аммо кетма-кет илтимос қила-вергач, рози бўлишдан ўзга чораси қолмади-ю, фақат ўша одамнинг ўзи келсин, деб талаб қилди.

Кўп ўтмай, таниши Азизбек билан бирга кириб келгандан кейин у билан бир-икки оғиз гаплашгач, пластик картчакаси-

ни бериб юборди. Бироқ, орадан бир ой эмас, уч ойга яқин вақт ўтиб кетди ҳамқи пуллари қайтаришдан дарак бўлмади. Р.Норов қистовга олганда эса, Азизбек яна озроқ кутишни илтимос қилди. Наҳора, пуллари кута-кута чарчаган Р.Норов охири бировлардан қарз кўтариб, тўйини ҳам ўтказиб олди. Шундай кунлардан бирида банка кириб, пластик картчакасидаги пуллар пойтахтдаги банклардан бирида нақдлаштириб олинганини билди-ю, тепа сочи тикка бўла-ёзди. Шоша-пиша Азизбекни кидира бошлади. Уни топгандан кейин пулларини сўради.

Азизбек ноилоҳ қолиб, унинг пластик картчакасини қайтариб берди. Маълум бўлишча, картчакдаги 34 млн. 800 минг сўмдан бор-йўғи 144 минг сўм пул қолибди, холос. Бу хабарни эшитган Р.Норовнинг жаҳли чиқиб кетди.

— Ўв, бола, шунча пулни нима қилдинг? Атиги бир ойга деб олган эдинг-ку, ахир! Шундан бери қанча вақт ўтиб кетди. Ўша пуллари қизимнинг тўйига ишлатаман, деб юрган эдим. Яхиямки, ошна-оғайдиларим бор экан, ўшалардан қарз олиб, тўйини ҳам ўтказиб олдим. Қарзингни қайтаришни ўйласанми ё йўқми?

— Ака, кўп дўқ урманг. Ўша пулингизга шарбат ишлаб чиқарадиган ускуна сотиб олган эдим. Мана ўзингиз кўринг...

Р.Норовга ускунани айланги кўра бошлаган эди, Азизбек гапида давом этди:

— Хуллас, ускунани ишлата олмадим. Энди сотмоқчиман. Агар хоҳласангиз, ўзингиз олиб кўя қолинг.

— Сен мени аҳмоқ, деб ўйлаясанми? Бу матоҳни бошимга ураманми? Сен ишлата олмабсан, мен қанақа қилиб ишлатаман? Энди гап бундай, бошимни қотирмай, пуллариمنى тезда қайтариб берсанг бердинг, бўлмас...

Азизбек пулни қайтариб беришни талаб қиларивчи, Х.Рўзиевни ҳол-жонига қўймагач, у пластик картчакдан нақдлаштириб олинган маблағни аллақачон ишлатиб қўйганини айтиб, энди харидор топишга киришини, агар ускуна сотса, пуллари қайтариб беришини билдирди. Азизбек ҳам харидор излашга киришди ва икки-уч марта кимларидир олиб келиб, ускунани кўрсатди. Навбатдаги харидорни бошлаб келганда эса, унга 5 минг АҚШ доллари миқдорда қарз эканлигини айтиб, ускуна ҳисобидан пул топиб беришни сўради. Х.Рўзиев кўнгил бўшлик қилди-да, Азиз-

гимни айтдим, шекилли?! Бўлмаса, яна қайтараман, каминан ички ишлар полковниги Одилбой Раҳимов бўлман. Бу йигит эса, — у ёнида турган 25 ёшлардаги йигитга ишора қилди — Сарвар, Сергели турман ички ишлар бўлимида терговчи бўлиб ишлайди.

— Нимага қайтаришим керак? — ҳайронлигини яширмади Х.Рўзиев. — Мен ҳеч қанақа жиноят қилганим йўқ. Алдаганим ҳам йўқ.

— Сиз ростдан ҳам мени тушунмаганга ўхшайсиз. Яхшиликча пуллари Азизга қайтаринг. Гапни кўпайтирманг.

Бу гапдан кейин Х.Рўзиев қизишиб кетди.

— Ҳой, инсон, ўша ускуна-ни сотсам, пулни қайтариб бераман, дедим-ку! Алдаётганим йўқ, ахир! Айтмоқчи, сиз ҳимоя қилаётган бола, бир танишимдан қарзим бор, деб бировни бошлаб келганида ишониб ўша Сирожиҳидга 2 минг долларни бериб юбордим-ку!

— Қанақа Сирожиҳиддин? Унақа одамни танимайман, — гапга қўшилди Азизбек.

Х.Рўзиев шу заҳоти Сирожиҳиддинга телефон қилди-да, вазиятни тушунтириб, иложи бўлса тез этиб келишни сўради. Сирожиҳиддин пулни олганини тан олди-ю, келолмаслигини айтиб, узр сўради. Бу орада жигибйорон бўлиб, асабийлашганча, у ёқдан бу ёққа юрган Азизбек тўстатдан нарироқда турган Х.Рўзиевга тегишли машинанинг ёнига борди-да, "так" этиб капотга урди. Кейин индамай машинага ўтириб олди. Буни кутмаган Х.Рўзиев "ҳой-ҳой" лаганча унинг олдига юғриб бориб, машинадан чиққини талаб қила бошлади. Азизбек тўнгиллаганча ташқарига чиқар экан, эшикни куч билан тарақлатиб ёпди. Табиийки, бундан Х.Рўзиевнинг ҳам жаҳли чиқиб кетди ва у ўзини бошқара олмай, Азизбекнинг ёқасидан олди. У жоҳолатда қўлини тиллашди. Зумда тасир-тусир бўлиб кетди-ю, Одилбой ўртага тушиб, уларни ажратиб қўйди. Яна гап талашиб бошланди.

Х.Рўзиев улардан тинчланишни сўради-да, ўзича хомчўт қилиб кўра бошлади. Хисобига кўра, Азизбекка яна 6 минг АҚШ доллари бериши керак экан. Унга шу гапни айтди-ю, балага қолди.

— Қанақа 6 минг? Шу пайтга-гача пуллариمنى қайтармай юргангиз учун энди 36 миллион берасиз. Мен бошқани билмайман.

Х.Рўзиев ҳайрон бўлганча, кўмак сўрагандек Одилбойга қараган эди, у елкасини қисди. Кейин миғидага қулиб, гап қўшди:

— Азизбек 36 миллион дедимми, бўлди. Демак, шунча беришингиз шарт. Акс холда... Шундан кейин вақтдан ютиш учун уларга ён босишга қарор қилди:

— Бўпти, ускунани сотган заҳоти айтган пулларларни қайтариб бераман. Шунда сизлардан қутуламанми? Фақат озроқ вақт беринглар.

Шу билан улар билан ҳайрланганди. Х.Рўзиев йўлга отлангандан олдин Азизбек ўзининг машинасига ўтирганини эслади-ю, қўнглига шубҳа оралаб, салонни қарай бошлади. Хавотири ўринли бўлиб чиқди. Қай қўз билан кўрсинки, ўриндик остидаги ер кадастри ҳужжатлари билан машинанинг техник паспорти жойида йўқ эди. У шу заҳоти Одилбойга кўнғироқ қилиб, ҳужжатлар ҳақида сўради. Аммо Одилбой ҳеч қанақа ҳужжати кўрмаганлигини айтиб, Азизбекдан

Мираглам МИРЗАЕВ,

Тошкент шаҳар прокурорининг биринчи ўринбосари

сўраб қўришни ваъда қилди.

Ҳақиқатан ҳам кўп ўтмай Одилбой телефон қилиб, ҳужжатларни Азизбек олганлигини, пуллари қайтаргандан кейин ҳужжатларни ҳам беришини айтиб, гапни қисқа қилди. Бу гапни эшитган Х.Рўзиев аламдан бармоқларини тиллаб юборай деди-ю, ўзини босди. Нима қилишни билмай, ўйлай-ўйлай, охири ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга мурожаат қилишга қарор қилди.

У ерда Х.Рўзиевдан барча ҳолатлар бўйича тушунтиришлар олингандан кейин тезкор режа ишлаб чиқилди. Махсус ишлов берилган пул бериб, учрашувга боришни тайинлади-да, ўзлари яқин жойда бўлишларини айтиб, хотиржам қилишди.

Х.Рўзиев шундан кейингина О.Раҳимовга телефон қилди. Пулни топганини айтиб, қаерга олиб боришни сўраган эди, у бир қаҳвахонани тайин қилди. Х.Рўзиев шу заҳоти тезкор гуруҳни бу ҳақда хабардор қилиб, ўзи йўлга-отланди.

Уни О.Раҳимов билан яна тўрт киши қарши олишди. Азизбек, Сергели туманидаги терговчи ҳамда ўтган гап учрашганларида уларни машинада олиб келган кишидан ташқари, яна бир бегона ўрта ёшлардаги йигит ҳам бўлиб, Х.Рўзиев уни танимади.

— Мана бу бошқа гап, — кулимсираганча сўрашар экан, гап бошлади Одилбой. — Арзиман шига бизни шунча овоза қилдингиз-да! Эпласа бўлар экан-ку! Гап йўқ сизга, "Маладеш!"

— Буни қаранг, худди кутиб тургандек, харидор тезда топилиди-қолди. Усқунани сотиб, пулни олдим-у, бу ёққа югурдим. Рост айтасиз, сизларни анча овоза қилдим, узр. Ҳўш, ҳужжатларим қани?

— Пуллар қани? — хўмрайганга гап ташлади Азизбек.

Х.Рўзиев индамай қўлидаги пакетни очиб, ичидаги пуллари кўрсатди. Буни кўрган Азизбек ёнидаги бегона йигитдан ҳужжатларини олиб келишни илтимос қилди. У зумда ташқарига чиқиб, айтилган нарсани олиб келгач, Х.Рўзиев пуллари О.Раҳимовга узатди. Аммо ҳайдовчи йигит тезроқ саношини айтиб, пакетни ундан олди-ю, терговчи-ман, деган йигит билан қўшни хонага кириб кетди. Айни шу пайтда улар ўтирган хонага тезкор ходимлар кириб келишди...

Шундай қилиб, яна бир фавқулдда тузилган жиноий гуруҳнинг фаолиятига чек қўйилди. Бировдан жиҳоз сотиб олиб, сўнгра яна сўзидан қайтиб, пулларины фозиз билан қайтаришни талаб қилган Азизбек Бахтиёр ўғли, қандаги лақаби "полковник" бўлгани учун ҳарбларнучига ҳам ўзини "милиция полковниги", деб таништириб, тамагирик билан унга таҳдид қилган О.Раҳимов, бунда воситачилик қилган ҳайдовчи Б.Джумаев, Сергели туман ИИБ "терговчиси" С.Сафуров ҳамда "хар эҳтимолга қарши" уларнинг сафига қўшилган, Х.Рўзиев пуллари берганда "санашиб обормоқчи" бўлган А.Низовларга нисбатан қўзғатилган жиноят иши жиноят ишлари бўйича Ҳаша туман судида қўрилиб, уларнинг ҳар бирига қилишига яраша жазо тайинланди.

«Пулим қани?»

Давлатимиз томонидан яратилиб берилаётган имкониятлардан боши осмонга етган Ж.Норматов, энди банкдан олган кредитни ўз вақтида қайтариш учун астойдил меҳнат қила бошлайди. 2010 йилнинг 26 ноябрида ўзининг иш ҳақи ҳисобидан ўзи раҳбарлик қиладиган «Бўстон Олами» МЖЧдан ОАТБ «Қишлоқ қурилиш банки»нинг Жиззах минтақавий филиалидаги шахсий ҳисоб рақамига 6 млн. 500 минг сўм миқдорда пул маблағи ўтказди. Кейин ўз юмушлари билан андармон бўлиб қолади-ю, бир ҳафтадан сўнг банкка бориб, ҳисоб рақамидagi пулнинг бир қисмини кредит учун тўлашга ариза беради. Аммо банк ходимларидан «ҳисобингизда пул йўқ», деган жавобни эшитиб, ҳам ҳайратдан, ҳам таажубдан ҳайрон бўлиб қолади. Зумда ўзини тутиб, минтақавий филиал бошқарувчиси вазифасини бажарувчи Ойбек Холдоровга учрашади ва изох талаб қилади. О.Холдоров гапни айлантириб, «пулингиз бир жойга туширилган, бир ҳафтада ҳисобингизга қайтариб туширамиз», деган жавобдан нарига ўтмайди. Шу-шу Жаҳоҳир салкам бир йил мобайнида ҳисобидagi пулни қайтариш учун бир неча бор банкка келиб, бошқарувчи ва бош ҳисобчига учрайди. Улар ҳам ҳар сафар турли баҳоналар билан уни ортига қайтариб

Зафарбек ТУРСУНОВ,
Бош прокуратура бошқарма катта прокурори

юбраверишади. Ахийри тоқати тоқ бўлган Ж.Норматов ушбу муаммони ижобий ҳал қилиб беришни сўраб, вилоят прокуратурасига мурожаат қилади.

Маълум бўлишича, 2010 йилдан ОАТБ «Қишлоқ қурилиш банки»нинг Жиззах минтақавий филиалида аҳоли омонатлари билан ишлаш шўъбаси назоратчиси лавозимида ишлаб келган Шерзод Бакиров О.Холдоров билан ўзаро тил бириктириб, мактебини суистеъмол қилган ҳолда «Бўстон Олами» МЧЖнинг ҳисоб рақамидан жамият раҳбари Ж.Норматов томонидан яқна тартибдagi уй-жой қурилиши учун олинган кредитни қоплаш мақсадида ўтказилган 6 млн. 500 минг сўмини сохта мемориал ордер асосида Фуқаро Я.Эргашевнинг Пахтакор тумани ҳудудидаги уй-жой қурилиши учун ўтказиб юбориб, ўзганинг пул маблағларини растрата қилиш йўли билан талон-торож қилган. Қинғир иши фош бўлмаслигига унинг ишончи комил эди. Бироқ, бунинг акси бўлиб чиқди. Қонун барибир ўз сўзини айтди. Суд томонидан Ш.Бакировга нисбатан тегишли жазо тайинланди.

Мамлакатимизда аҳолининг турмуш фаровонлигини ошириш йўлида замонавий турар жой биноларини барпо этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Кейинги йилларда қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалардagi уй-жойларнинг кенг қўламда барпо этилаётгани, шубҳасиз, юртимизда аҳоли турмуш фаровонлигини янада юксалтиришга хизмат қилаяпти.

Жаҳоҳир Норматов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) ҳам юртимизнинг бошқа фуқаролари каби ана шундай имкониятлардан унумли фойдаланиш мақсадида Жиззах тумани ҳокимлигига туманининг Учтепа даҳасида қурилаётган намунавий турар жойлардан бирини сотиб олиш борасида мурожаат қилади. Ҳокимлик томонидан мурожаат қаноатлантирилиб, унга 74 млн. сўмлик 5 хонали уй берилди. Жаҳоҳир сумманинг 50 фоизи, яъни 37 млн. сўмини ОАТБ «Қишлоқ қурилиш банки»нинг Жиззах минтақавий филиалига тўлаб, қолган суммага шу банкдан 15 йил муддатга 7 фоизли ставка бўйича имтиёзли кредит олади.

Таноби тортилган тамагирлар

Бугун мамлакатимизда соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш, ёшларнинг ўз ижодий ва интеллектуал салоҳиятини рўёбга чиқариш, йигит-қизларини замон талабларига тўла жавоб берадиган, ҳар томонлама ривожланган шахслар этиб вояга етказиш мақсадида дунёнинг ҳеч бир мамлақатида ҳали жорий этилмаган қадрлар тайёрлаш миллий Дастури ҳамда қонун ва қонуности ҳужжатлари жорий этилган. Шунингдек, биргина жорий йилда таълим соҳасини ривожлантириш учун давлат бюджетининг 33,4 фоиз миқдордagi маблағи сарф этилишининг режалаштирилгани ҳам бу борада олиб борилаётган изчил ислохотларга мисол бўла олади.

Дарвоқе, ижтимоий жараёнларни тартибга солиб турган қонунлар борки, улар орқали таълим соҳасидagi барча муносабатларда ҳам адолат ўрнатилган. Мазкур йўналишдаги эзгу мақсадларнинг самарали, бекам-у кўст амалга ошириш Республика Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютга оид жиноятларга ва жиний даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш Департаменти ва унинг ҳудудий органлари олдига ҳам алоҳида масъулият юклайди.

Таълим муассасаларига ўқишга қабул қилиш билан боғлиқ имтиҳон жараёнларида одамларни чалғитиб, чўнтагини қаппайтиришга интилувчи кимсаларнинг гайриқонуний ҳаракатлари департамент органлари томонидан ўтказилаётган тезкор тадбирлар давомида бартараф этилмоқда.

Хусусан, пойтахтимизнинг Олмазор туманида яшовчи М.Сафоеваннинг (исм-фамилиялар ўзгартирилган) мактабни тугатаётган қизи З.Калонов номидаги Компьютер технологиялари касб-хўнор коллежида ўқиш истагиди эди. Буни қарангки, ушбу коллежини маърифат ва маънавият ишлари бўйича директор ўринбосари, ўқувчиларни ўқишга қабул қилиш бўйича консультатив марказ масъул котиби М.Ганиева тамагир чиқиб қолди. У М.Сафоеваннинг қизини ўқишга қиритиб қўйиш эвазига 500 АҚШ долларини пора тариқасида олган вақтда «копкон»га тушиди. Текширув жараёнида маълум бўлишича, у ўша куни эрталаб фуқаро Қ.Ҳайитовнинг жиянини ҳам ўқишга қиритиб қўйиш эвазига ундан 300 АҚШ доллари олган экан. Маънавият-маърифат масканди ишласа-да, ўзи тарбияга муҳтож бўлган М.Ганиеваннинг жиният йўли узоққа чўзилмади.

Кўпчиликка яхши маълумки, шу кунларда коллежларда битирув имтиҳонлари бўлиб ўтмоқда. И.Солиҳова Агро сервис касб-хўнор коллежида ўқитувчи бўлиб ишлайди. У шу коллежнинг 3-курс ўқувчисини очикчасига тала-

Гулҷеҳра РАЗЗОҚОВА,
СВОЖЖДЛҚК Департаментининг Тошкент вилоят бошқармаси матбуот гуруҳи катта инспектори

ди, десак хато бўлмайди. Негаки, ўқитувчи битирув имтиҳонларига коллеж директорининг ўринбосаридан рўхсат олиб бериш эвазига ундан 200 АҚШ доллари сўраган. Ўтказилган тезкор тадбирда И.Солиҳова 200 АҚШ долларини олган вақтида ушланди.

П.Боровский номидаги Тошкент тиббиёт коллежи лаборанти И.Мусаева ҳам фирибгарлик ва бошқа қилмиши учун жавоб берадиган бўлди. Гап шундаки, у Т.Нигмонованинги укасини коллежнинг мансабдорлари орқали ўқишга қиритиб қўяман, деб, 2 минг АҚШ доллари олган вақтда қўлга тушди. Суриштирув давомида маълум бўлдики, И.Мусаева апрель ойининг охирида Б.Шарипованинги қизини ҳам ўқишга қиритиб қўйиш эвазига 1 минг 600 АҚШ доллари олган экан.

Низомий номи Тошкент Давлат педагогика университети республикамиздаги нуфузли олий ўқув юртилардан бири саналади. Мазкур даргоҳнинг «Фалсафа» кафедрасида ўқитувчи бўлиши Ш.Ҳақимов абитуриентлар ўқишга тест синовлари асосида қабул қилинишини яхши билса-да, бошқача йўл тутди. Бўлажақ абитуриентга ўзи айтган пулни олиб келса, муаммоси «хамирдан қил суғургандай» ҳал қилинишини айтиб, уни ишонтирди-да, эвазига 4 минг АҚШ доллари сўради.

Департаментнинг Тошкент шаҳар бошқармаси ходимлари томонидан ўтказилган тезкор тадбирда Ш.Ҳақимов сўраган пулнинг ярми, яъни 2 минг АҚШ долларини олган вақтда ушланди.

Жиркан иллатларга ўралашиб «сохта устозлик» мақомида ҳаёт йўлларида йўргалашини истоганлар энди қонун олдида жавоб беришга мажбурлар.

Шу ўринда бир мулоҳаза. Орамизда алдашга уста фирибгарлар, ўз хизмат ваколатини суистеъмол қилувчи тамагирлар борлигини ёдимиздан чикрамаслигимиз керак. Баъзида эса, қўштирноқ ичидagi «ҳожатбарон» домлага, ўқитувчиларнинг ана шундай ноқонуний ишларига ўзимиз йўл очиб берамиз. Шундай экан, айрим содда, ишонувчан фуқаролар топган-тутганини ёки қарзга олган пулларини «коллеж ёки институтга ўқишга қиритиб қўяман», дегувчиларга қўшқўллаб тутказаетганини ҳам оқлаб бўлмайди. Шундай экан, фирибгарлардан эҳтиёт бўлинг. Ўз билими ва кучига ишонганлар имтиҳон ва тест синовларидан муваффақиятли ўтишини унутманг.

Ўтган йил ноябрь ойининг охирилари. Вақт аламаҳал бўлган бўлса-да, ичкарироқда жойлашган уйларнинг ёнидан бир шарпа ўтиб бормоқда. Уни кўрган одам ишла ушлаиб қолиб, энди уйига кетаётган йўловчи бўлса керак, деб ўйлаши табиий.

Тўнги шарпа

Умар ФАЙЗИЕВ,
Тошкент шаҳар прокуратураси бўлим прокурори

Йўқ, у тўхтаб, уйлардан бирининг деразасига қараб турди-да, ичкарига йўналди. Эшикни тақиллатди. Ҳеч ким очмагач, ташқарига чиқди. Яқин ўртада ҳеч ким йўқлигига ишонч ҳосил қилгандан кейин деразадagi панжарани силтига бошлади. Панжара пайванданган жойидан кўчган экан, навбатдagi силтишида узилиб тушди-ю, деразага осилиб чиқди. Тиркиш орқали деразани очиб, ўзини ичкарига урди.

Хоналардан радиотелефон, чинни вазалар, қошиқ ва санчқи ҳамда бошқа шу каби жами 830 минг сўмлик уй жиҳозларини суммага жойлади-да, кирган йўли билан ортига қайтди. Сумкани қўшни йўлакка қўйиб, бироз ўтирди. Сўнгра йўлга чиқиб, йўловчи машина тўхтагиди-да, «Янгиобод» бозорига йўл олди. У ерда эски-туски нарсалар сотиб ўтирган одамга ўғирланган нарсаларни 200 минг сўмга пуллаб юборди.

Орадани икки ҳафтача ўтга, ўша кимса яна юқорида қайд этилган мавзедга пайдо бўлди. Бу сафар ҳам бир уйни мўлжалга олиб, эшикни тақиллатди. Жавоб бўлмагач, ўтган галдагидек ташқари томондagi дераза орқали ҳаракат қилишга тушди. Бу «таширф» натижасида уй эгаси 3 млн. 145 минг сўмлик жиҳозидан айрилди. Ўғирланган буюмлар яна йўловчи машинада «Янгиобод» бозорига бир аёлга 500 минг сўмга сотилди.

Нихоят тунда «гастрол»га чиқиб кетганга айланган шарпанинг навбатдagi юриши аянчи яқун топди. Ўзг ўриган манзил бўйлаб, уларни мўлжалга олиб юрар экан, «маккул келган»и олдида тўхтаб, ишга киришди. Қайчи билан темир панжарани бир ёқли қилгач, ичкарига кирди-да, қўлига илинган нарсани олиб, дераза орқали ташқарига чиқди-ю, ўзига қараб турган милиция ходимларини кўриб, турган жойида қотиб қолди...

Маълум бўлишича, бу хондондагилар уйларини кўриқлаш хизматида топшириб қўйишган экан... Теъдга яқин эгаси йўқ хондонларда «меҳмон» бўлиш баробарида «эсдалиқ»ка ҳам нимадир олиб кетишни ҳуш кўрувчи шарпанинг шахси аниқланди. 1978 йилда туғилган Тимур Ҳақимов илгарии ҳам судланган бўлиб, амнистия актига биноан жазодан мудатидан аввал озод қилинган. Аммо бундай баргирекликдан унинг кўзи очилмаган экан. Бу сафар ундай бўлмади. Суд томонидан унга қилмишига яраша жазо тайинланди.

«Жасурлиги» панд берди

— Ҳадеб ишлайверасанми, бундоқ дам олишни ҳам ўйлаш керак-да!

Навбатдagi мижознинг машинасини таъмирлаётган Шерзод қараса, эски таниши Жасур кулимсираганча турди. Ёнида алаши Жасур ҳам бор.

— Бекорчидан Худо безор, деган гап бор-ку, оғайни, — у шундай дея қорамой қўлларини латтага артганча, улар билан сўрашар экан, давом этди. — Узинг нима қилиб юрбасан? Ёки «тойчоғинг» яна «баракхил» қилаптими?

— Ҳозирча, кўз тегмасин, яхши, — Жасур шундай деб, машинасининг олд қилдиригига тегилиб қўйди. — Қилигиз чиқиб турди-ю, сенга кўрсатмоқчи бўлиб, ёнингга келишим билан, тўхтайдми-қолади. Менга қара, адашимни олиб, олдинга келаявердик. Агар ишинг кам бўлса, бироз ўтирсак, нима дединг?

У шундай деб, машинасини юкxонасини очди-да, икки даража ароқ билан майда-чўйда нарсалар солинган пакетга имо қилди.

— Бўлди, сизлар бир четга ўтиб, тайёрларлик қўриб туринлар. Мен ҳозир... Манави машинанинг озгина иши қолди...

Кўп ўтмай уюловч автосервиснинг чеккасига ўтиб, жойлашиб олишди. Ароқ очилди. Иккинчи ишпа бўлаганин кейин Шерзод тўзга бориши кераклигини айтган эди, Жасур «бўлди», дедими, кимгадир телефон қилиб, тез етиб келишни тайинланди.

— Кимни чақирдинг?

— Яқинда танидим. Ҳозир келса, кўрсанлар. У келгандан кейин сени тўйингга ўзим олиб бориб қўяман...

Дарҳақиқат, кўп ўтмай бир

Шухрат ТУРДИАЛИЕВ,
Олмалиқ шаҳар прокурори

қиз келиб, уларнинг сафига қўшилди. Ун дақиқалардан кейин барчаси Жасурнинг машинасида йўлга тушишди. Орада Шерзодни тўйхонага ташлаб, яна давом эттишди. Бир маҳал нима бўлди-ю, машина ҳайдаб кетаётган Жасур адаши билан гап талашиб қолди. Унинг у деди, буниси бу. Кинотеатр ёнига келганларида Жасур машинани тўхтатиб, адашига тушишини буюрди. У қаршилиқ кўрсатди. Хуллас, ичкилик ўз кучини кўрсатиб, зумда иккаловчи ёқа бўлишиб кетишди.

Бир маҳал олд ўриндадagi ўтирган Жасур ёнидан пичоқ чиқарди-ю, «Уртоқ, мени ўлдирмоқчимисан, ма, ўлдири», — дея оғайнисига узатди. У нима учун шундай қилди, нега оғайнисига бунчалар ишонди, бу бизга қоронғу. Оғайниси бўлса, узоқ ўйлаб ўтирмай, адашининг қўлига пичоқни олди-ю, кетма-кет зарба берди. Жасур «оҳ» деганча машинадан тушиб, бир неча қалам юрди-ю, йиқилди. Ачиқарилса, ан Жасур, на унинг таниши жабранувчига ёрдам беришни хаёлларига ҳам келтиришмади. Аксинча, анча ерга боришга, салондagi қон доғларини ювиб ташлашди. Сўнгра, қизнинг опасига тегишли уйга равона бўлишди. Ички ишлар ходимлари уларни айнан шу ердан ушлаб, бўлимга олиб кетишди.

Ким билсин, балки спиртли ичимлик ичмаганда, Жасур Қўлимурутлова бунчалар «Жасурлик» пайдо бўлмасми? Нима бўлганда ҳам у аризматган жанжални дея оғайниси Жасур Абдувалиевнинг умрига зомин бўлди.

Мустақиллик йилларида мамлакатимизда қонун устуворлиги ва қонунийликни мустаҳкамлаш, шахс ҳуқуқи ва манфаатларини ишончли ҳимоя қилишга доир сул-ҳуқуқ тизимини демократлаштириш ва либераллаштиришга қаратилган изчил ислохотлар самараси ўлароқ бу борадаги ишларнинг кўлами ва самардорлиги янада кенгайиб, янги босқичга кўтарилди. Мамлакатимизни демократик янгиланишнинг бугунги босқичида бу борадаги ишлар самардорлигини ошириш долзарб вазифаларданми.

Ташкилий-ҳуқуқий асосларни янада такомиллаштириш — давр талаби

Таъкидлаш жоизки, ҳар қандай давлатнинг ижтимоий-иқтисодий тараққиётида унинг пул-кредит тизими муҳим ўрин тутати. Бироқ яратилган имконият ва имтиёзлардан самарали фойдаланиб, ҳалол меҳнат қилиб, даромад олиш ўрнига, ноқонуний бойлик орттириш мақсадида қонун талабларига зид жиноий йўллар билан даромад орттириш ва жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш ҳолатлари ҳам учрайди.

Президентимиз Ислам Каримов жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришнинг ижтимоий хавфлигини кўйидагича изоҳлайди: "Борган сари уюшиб ва профессионал тус олиб бораётган ҳозирги жиноятчиликнинг жипслашиши, жиноий гуруҳлар томонидан истемол бозорининг буткул эгаллаб олиниши, қонунсиз равишда қўлга киритилган капиталларнинг ҳўжали ва тижорат тузилмалари орқали қонунийлаштирилиб олиниши яққол кўзга ташланаётганлиги ҳам жуда хавфлидир".

Дарҳақиқат, жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш жамият ҳаёти ва давлат иқтисодиётига салбий таъсир кўрсатиб ҳамда носоголом рақобат муҳитини юзага келтирибгина қолмай, давлатнинг хавфсизлиги ва иқтисодий барқарорлиги раҳна солади, мамлакатнинг ривожланишига ва ҳуқуқий тартибига жиддий зарар етказди, қолаверса, ноқонуний фаолият билан шуғулланувчи жиноий уюшмаларнинг кенг қулоч ёйишига замин яратди.

Яна шуни ҳам таъкидлаш жоизки, жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш ўз юридик табиғатига кўра трансмиллий жиноятлар сирасига кириди. Шу боис мазкур жиноят натижасида келиб чиқадиган жиноий оқибатлар нафақат бир давлат, балки бутун минтақа, қолаверса, халқаро иқтисодий ва сиёсий барқарорликка зарар етказди. Масалан, Халқаро валюта фонди томонидан тақдим этилган статистик маълумотларга кўра, жиноий фаолиятдан олинган йиллик даромадлар миқдори халқаро ялпи ички маҳсулотнинг 2-5 фоизни ташкил этади.

Бу эса ўз навбатида, давлат олдига миллий манфаатларни ҳимоя қилиш мақсадида, жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш жиноятларини ўз вақтида аниқлаш, уларнинг олдини олиш ва ҳуқуқий оқибатларини бартафат этиш, мазкур жиноятларга қарши кураш бўйича амалдаги қонун ҳужжатлари бажарилиши устидан қатъий давлат назоратини амалга ошириш, жиноий молиявий операцияларга (жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш) қарши кураш бўйича комплекс чора-тадбирлар дастурини ишлаб чиқиш, мазкур жиноятларга қарши кураш борасида ваколатли давлат органлари фаолиятини янада жадаллаштириш, қолаверса, жиноий фаолиятдан олинган даромадларни давлат эгаллигига олиб қўйиш бўйича самарали ташкилий-ҳуқуқий меха-

низмларини яратиш, ҳуқуқни қўллаш амалиётини такомиллаштириш вазифаларини қўяди.

Қолаверса, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 2003 йил 31 октябрдаги Коррупцияга қарши курашишга оид конвенциясининг 23-моддасига асосан, ҳар бир аъзо давлат жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришнинг миллий қонунчилигида жиноят деб эътироф этиши, ушбу соҳада бир-бирига амалий ёрдам кўрсатиши шартлиги қатъий белгилаб қўйилган.

Юқоридагиларни инобатга олиб, шунингдек, жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши кураш фаолиятини ташкилий-ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш мақсадида 2004 йил 26 августда Ўзбекистон Республикасининг "Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши кураш тўғрисида"ги Қонуни қабул қилинди.

Шу билан бирга, 2011 йил 13 декабрда Ўзбекистон Республикаси томонидан "Жиноий даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш бўйича Евросиё гуруҳи тўғрисида"ги Битим (Москва, 2011 йил 16 июнь) ратификация қилинганлиги ҳам жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши курашнинг ташкилий-ҳуқуқий механизмларини такомиллаштириш, шунингдек, мазкур жиноятга қарши кураш борасида давлатларо халқаро ҳамкорликнинг долзарб аҳамият касб этиб бораётганлигини далолат беради.

Юқоридагилардан кўришиб турибдики, мамлакатимизда жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш миллий замонавий ва қонунчилик базаси яратилган бўлиб, бу борада давлатимизнинг хавфсизлиги ва барқарорлигини таъминлаш ҳамда халқаро шартномалар доирасида қабул қилинган мажбуриятларни бажариш бўйича изчил, аниқ мақсадли фаолият олиб бориладими.

Шу боис жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши курашнинг ташкилий-ҳуқуқий асосларини халқаро амалиёт ва ҳоризий давлатларнинг соҳага оид илгор тажрибасидан келиб чиққан ҳолда янада такомиллаштириш муҳим аҳамият касб этади. Чунки, хорижий давлатларнинг жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши кураш соҳасидаги жиноят қонунчилигини қўйсиз таҳлил қилиш, мазкур давлатларнинг ушбу соҳадаги илгор тажрибасини ўрганиш орқали келгусида илгор билан халқаро ҳамкорлиқни ўйлаб қўйиш орқали юқорида қайд этилган трансмиллий жиноятга қарши кураш соҳасида тезкор-қидирув тадбирларини самарали ташкил этиш имконини беради.

Юқоридагилардан келиб чиқиб ҳулоса қилиш мумкинки, жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши кураш соҳасидаги фаолиятни янада жадаллаштириш ва самарадор-

ликка эришиш мақсадида қўйидагиларга эътибор қаратиш мақсадга мувофиқ ҳисобланади:

Биринчидан, жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашнинг самарали механизминини ишлаб чиқиш ва амалиётга татбиқ этиш, қолаверса, ҳуқуқни қўллаш амалиётини янада жадаллаштириш. Мазкур зарурат жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришнинг кенг тус олиб бораётганлиги; фуқаролар, жамият ва давлат манфаатларини жиноий капиталлардан муҳофаза этиш зарурати; жиноий фаолиятдан олинган даромадларнинг ҳўжалик юритувчи субъектларга, шунингдек, давлатнинг иқтисодий ва сиёсий манфаатларига жуда кўп миқдорда зарар етказиши эҳтимоли, қолаверса, жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши фуқаролик-ҳуқуқий ва маъмурий усуллар воситасида кураш олиб бориш имкониятининг чегараланганлиги билан асослангилари;

Иккинчидан, жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришнинг трансмиллий жиноятлар сирасига киришини инобатга олиб, мазкур жиноятга қарши миллий ва халқаро даражада кураш олиб бориш бўйича чора-тадбирлар дастурини ишлаб чиқиш, мазкур ҳуқуқбузарликка қарши кураш соҳасида самарали давлатларо халқаро ҳамкорлик олиб бориш, айниқса экстрадиция масалаларида самарадорликка эришиш талаб этилади;

Учинчидан, жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши кураш соҳасида АҚШ ва Хитой бой тажрибага эгадир. Шу боис, юқорида қайд этилган хорижий давлатларнинг илгор тажрибасидан келиб чиққан ҳолда Ўзбекистон Республикасининг соҳага оид қонун ҳужжатлари нормаларини янада такомиллаштириш муҳим аҳамият касб этади;

Тўртинчидан, Ўзбекистон Республикасининг "Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш тўғрисида" ги Қонунда "даромад", "жиноий фаолиятдан олинган даромад", "хуфиёна иқтисод" каби атамаларга аниқ ҳуқуқий шарҳ берилиши мақсадга мувофиқ.

Ҳулоса қилиб айтиш керакки, бугунги кунда жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши кураш соҳасидаги муаммоларни комплекс тарзда таҳлил қилиш, мазкур соҳадаги жиноятларга қарши курашнинг жиноят-ҳуқуқий ва бошқа самарали чора-тадбирларини аниқлаш ва уларни асослаш, шахс, жамият ва давлат манфаатлари ҳуқуқий ҳимояси механизмларини амалиётга кенг татбиқ этиш ва такомиллаштириш бўйича илмий-амалий тақлифлар ишлаб чиқиш ҳамда мазкур соҳадаги ҳуқуқни қўллаш амалиётини ривожлантириш долзарб аҳамият касб этади.

Хорижнинг машҳур ҳуқуқшунослари

(Давоми. Бошланиши ўтган сонларда)

Чичерин Борис Николаевич —

машҳур файласуф ва ҳуқуқшунос. 1828 йили Томбов шаҳрида туғилган. 1868 йилда Москва университетининг ҳуқуқшунослик фанлари доктори, профессор илмий унвонига сазовор бўлган. Чичерин олим сифатида давлат ва ҳуқуқ тизимини бир-бирига боғлаб, илмий изланишлар олиб борган. Унинг: "Россия ҳуқуқининг тарихиди тахрибалари" (1859); "Халқ ҳокимияти хусусида" (1899); "Давлат ва хусусийлик" (2 томлик, 1882-1883); "Ҳуқуқ фалсафаси" (1901); "Давлат фанлари курси" (3 томлик, 1894, 1896, 1898); "Сиёсатга доир саволлар" (1903) каби бир қатор китоблари чоп этилган. У ўзининг барча илмий асарлари ва тадқиқотларини асосан сиёсат, давлат, суд ҳокимияти ва ҳуқуқий асосларнинг изчиллигига бағишлаган. Чичерин давлат ҳокимиятини асосан: 1) сиёсатчилар қатлами; 2) қонун; 3) эркинлик; босқичларгина бирлаштириши мумкин деган фикрларини илгари сурган.

Элиу Рут — АҚШнинг Нью-Йорк штатида дунёга келган. 1864 йилда Гамильтондаги коллежини, 1867 йилда Нью-Йорк университетининг ҳуқуқшунослик бўлимини тамомлаган. Орадан 30 йил ўтиб, у машҳур адвокатлардан бири бўлди. 1899 йилда АҚШ президенти Мак Кинли уни Мудофаа вазирини лавозимига ишга тақлиф қилди. 1899-1904 йиллар мобайнида Рут Мудофаа вазирини лавозимига ишлаб, вазирлик тизимида бир қатор ислохотлар олиб борди. У Вашингтоннинг Жанубий Америка давлатлари билан муносабатларнинг барқарорлашиши ва тинчликпарвар сиёсатининг ўрнатилишига катта ҳисса қўшиб, 1907 йилда Жанубий Америка давлатларининг иштирокида бўлиб ўтган тинчликпарвар конференциясида арбитраж суди ташкил этишининг асосчиси бўлган. Шунингдек, 40 дан ортқ халқаро шартномалар тузишда фаол иштирок этган. 1909-1915 йиллар мобайнида Рут сенатор бўлиб, бу даврда ҳам бир қатор ҳарбий ва сиёсий масалаларда ўз фикрларини илгари сурган. 1921-1922 йилларда у Вашингтоннинг денгиз масалаларига оид конференцияда АҚШнинг "Бешлик давлатларнинг пакти" шартномасининг муаллифларидан бири бўлган. У барча халқаро муносабатларда тинчликпарварлик сиёсатини илгари суриб, халқаро муносабатларнинг институтлари ташкил этилиши тарафдори эди.

Роберт Сесил — 1906 йилдан

англиялик ҳуқуқшунос сифатида танилган эди. Унинг асосий йўналиши тинчликпарварлик, халқаро ҳуқуқ йўналиши бўйича фаолият олиб борган. У 1919 йилда Париж шаҳрида бўлиб ўтган тинчлик анжуманида ўз мамлакатининг вакили сифатида иштирок этиб, Миллатлар Лигасида қўрилган масалаларнинг тарафдори бўлган. Р.Сесил бир қанча орден, медал ва халқаро мукофотлар совриндори бўлган. Жумладан, 1923 йилда Челвуд виконти нишони ва Кавалер ордени соҳиби эди. 1956 йилдан Бирмингем университетининг ҳазинабонни лавозимига хизмат қилган. 1924 йилда Вудро Вильсон Фонди мукофотининг соҳиби. Шунингдек, Эдинбург, Оксфорд, Кембриж, Манчестер, Ливерпуль, Абердин, Принстон, Колумбия ва Миср университетларининг фахрий ёрликлари соҳиби бўлган.

Жим Гаррисон — АҚШнинг Айова штати Денисон шаҳарчасида дунёга келган. Кейинчалик Янги Орлеанга кўчиб келган. Иккинчи жаҳон урушидан сўнг Янги Орлеандаги Тулан университетининг ҳуқуқшунослик факультетига ўқишга кирган. 1948 йилда олийгоҳни тамомлаб, Сизлт шаҳридаги ФРБда хизмат қилган. 1954-1958 йиллар мобайнида Deutsch, Kerrigan & Stiles юридик фирмасида ишлаган. 1958 йилдан Гаррисон давлат хизматида ўтиб, округ прокурори лавозимига тайинланган. У ҳукумат аъзолари ҳамда мансабдор шахсларнинг коррупцияга аралашганликларига доир бир қатор жиноий ишларни кўриб чиққан. 1966 йилда у Жон Кеннедининг қотилигига доир тергов ишларини олиб борган. 1978 йилда у округ Аппелляция судининг судьяси лавозимига ишлаган. Гаррисон адабиётга қизиққани боис, ўзи бир қанча асарлар муаллифи ҳам эди. Унинг асарлари сиёсий воқеаларни ташкил этиб, жумладан, "Юлдуз ҳожиёли шартнома", президент Ж.Кеннедининг қотилигига оид детектив "Жиноят изларидан" каби асари бадиий ва ҳужжатли фильмлар яратилишига асос бўлган.

Ибрatли ва шарафли умр

Бугун табаррук 70 ёшни қаршилаётган Ёқубжон aka Жалолов мамлакатимизда тинчлик, ижтимоий-сиёсий барқарорликни таъминлаш, миллий манфаатларимизни ҳимоя қилиш, Ватанимиз равақли, юртимиз ободлиги, халқимиз фаровонлигини юксалтиришдек масъулиятли ва шарафли вазифага ўзининг муносиб ҳиссасини қўшган олижаноб инсонлардир биридир. У киши қайси лавозимда ишлашидан қатъи назар, ҳамиша билимдон ва тажрибали ҳуқуқшунос, самимий инсон сифатида жамоатчилик орасида катта ҳурмат қозонган. Меҳнатсеварлиги, ҳодимлар ва ёшларга бўлган гамхурлиги ҳамда самимийлиги билан ҳамкасблари эъзозига сазовор бўлган.

Ёқубжон Жалолов серкира фаолиятини туман прокуратурасининг терговчиси, прокурор ёрдамчиси, вилоят прокуратурасида бош терговчи, Избоскан туман прокурори, Андижон вилоят прокурорининг ўринбосари ва биринчи ўринбосари, Фаргона вилоят прокурори, Бош прокурор ўринбосари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси, хиноят ишлари бўйича Андижон вилоят судининг раиси, Суд Департаментининг Андижон вилоят ҳудудий бошқармаси бошлиғи лавозимларида самарали хизмат қилиб, шарафли меҳнат йўлини босиб ўтди.

Масъулиятли вазифаларда ишлаб, ишчанлик, талабчанлик, адолатпарварлик, ташкилотчилик ва катта бошқарувчилик иқтидори тўғрисида барчаннинг ҳурмат-эътибори ҳамда ишончини қозонди.

Барчамизга маълумки, инсон қадрини унинг Ватан, эл-юрт, жамяят ва давлат олдидаги меҳнатлари билан баҳоланади. Ёқубжон Жалоловнинг узоқ йиллик меҳнати ҳуқуқимиз ҳамда Бош прокуратура томонидан муносиб баҳоланиб, "3-даражали Давлат адлия маслаҳатчиси" унвони, Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг эсдалик нишонлари ва "Ўзбекистон Республикаси прокуратурасининг фахрий ходими" кўкрак нишони билан тақдирланди.

Ҳурматли Ёқубжон Жўраевич, бундан буён ҳам бой билим ва тажрибангиз, маслаҳатларингиз билан ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашда, ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашда ўз хиссангизни қўшаверасиз, деган умиддамиз.

Қутлуғ 70 ёшингиз муборак бўлсин! Сизга оилавий тинчлик-тоғувлик, мустаҳкам соғлиқ, хонадонингизга файз-барак ва узоқ умр тилаб қоламиз.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси жамоаси ва Фахрийлари ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази

Спорт

Ўзбекистон олимпия терма жамоаси Ваим Абрамов бошчилигида Лондон-2012 йўлланмасини қўлга кирита олмагандан кейиноқ ушбу мураббий бошчилигида миллий терма жамоамиз 2014 йили Бразилия яшил майдонларида бўлиб ўтаётган Жаҳон чемпионатига бора олаемиз, деган хавотир пайдо бўлган эди. Бу хавотир бежиз эмаслиги 3 июнь куни "Жар" стадионида Эронга қарши бўлиб ўтган ўйиндан сўнг маълум бўлиб қолди. Ваим Абрамовнинг ўйинга таналаган ноўғури тактикаси сабаб терма жамоамиз ўз майдонида мағлубиятга учради.

Мағлубиятдан сўнг "натيجا учун уэр" деган билан қилинган хатолар ювилиб кетмайди. "Ғалабанинг оталари кўп бўлади, аммо мағлубиятга фақатгина бош мураббий жавобгар бўлади", — деган эди футбол оламида ўз ўрнига эга бўлган буюк мураббийлардан бири. Эртаси кунини Ваим Абрамов истеъфога чиқиб, унинг ўрнини "Бунёдкор" бош мураббийи Миржалол Қосимов эгаллади.

Қосимов бошчилигидаги миллий терма 8 июнь санасида ЖЧ-2014 4-саралаш босқичининг иккинчи турида ливанликларга қарши майдонга тушиб, мағлубиятга тенг дуранга имзо чекишди. Ўйинда вакилларимиз майдон эгаларидан "бир бош" устун эканликларини исботлаб, тўлиқ устунлик қилишди. Бироқ юзага келган вазиятларни кўкка соғуриш ва биргина хато қимматга тушиди. Учрашувнинг 12-дақиқасидаёқ Жасур Ҳасанов (каттаси). Терма жамоамизда 2 нафар Жасур Ҳасанов бўлганлиги сабабли "каттаси" ёки "кичиги" деган сўз қўшилишда — М.Қ.нинг ажойиб зарбасидан сўнг футболчиларимиз ҳисобини очишди. Шундан сўнг ҳам, умуман, бутун ўйин давомида ҳисобни йириклаштириш учун жуда қўллаб қулай вазиятлар юзага келишига қарамай Миржалол Қосимовнинг шогирдлари рақиб дарвозаси томон бошқа йўл топа олинмади. Аксинча, ливанликлар эса юзага келган кам сонли стандарт вазиятларнинг бирини аниқ амалга ошириб, ҳисобни тенглаштиришди. Биринчи бўлим поёнига етиб бораётган бир вазиятда Ислам Тўхта-жаевнинг рақибга нисбатан ишлатган кўполиги қимматга тушиди. Анча олис масофадан берилган зарбани эса ишонган посбонимиз Игнатий Нестеров жуда осонлик билан ўтказиб юборди. Шу тариқа икки ўйинда 1 олонки қўлга киритган вакилларимиз ўз имкониятларини жуда пасайтириб юборишди.

Яшшямки, учинчи турда Эрон ва Қатар терма жамоалари 0:0 ҳисобида дуранг ўйнаб, Қосимов шогирдларининг иккинчи ўрин учун кураш олиб боришига имкон яратиб беришди. Биринчи ўрин ҳақида энди умуман ўйламаса ҳам бўлаверади. Чунки Жанубий Корея терма жамоаси 2 ўйиндан сўнг 100 фоизлик натижа билан гуруҳимизда карвонбошилик қилмоқда. Буёғича уларни тўхтатиб қолиш анча мушкул бўлади. Кейинги ўйинда вакилларимизнинг айнан гуруҳ пешқадами билан рўбарў келишини инобатга олсак, Миржалол Қосимов қандай қилиб бўлмасин корейсларни мағлуб этиш йўлини топиши керак. Қайсидир маънода ўша учрашув биз учун финалга тенг ўйин бўлади. 11 сентябрга қадар 2 ойдан кўпроқ вақт борлигини ҳисобга оладиган бўлсак, жиддий тайёрлик қўриш ва камчилларини бартараф этиш учун фурсат етарли.

ЖЧ-2014. Имкониятлар камаймоқда

Максудали ҚАМБАРОВ, «Нуқуқ»

катта тажрибага эга бўлса, Хави, Иньеста, Фабрегас ва Сильва каби ярим ҳимоячиларнинг ҳар бири ҳужумни муваффақиятли тугатиши мумкин. Уларнинг майдондаги ҳаракатларини кузатиш муҳим қайси бири айна қайси нуқтада ўйнаётганини тушуна олмайдими. Чунки улар исталганча ўрин алмашган ҳолда рақибларни эсанкиратиб қўядиган даражада хилма-хил ҳужумларни ташкил этишди.

Уларнинг ўйинини кузата туриб, беихтиёр миллий терма жамоамиз ҳақида ўйлаб қолдим. Хар қандай ҳолатда ҳам Ватанимиз жамоаси ҳақида ўйлаш мумкинми?.. Айни пайтда Ўзбекистон миллий терма жамоасининг ҳам энг кучли чизиги ярим ҳимоя ҳисобланади. Азиз Хайдаров, Темуր Кападзе, Санжар Турсунов, Жасур Ҳасанов (каттаси), Одил Аҳмедов, Сервер Жепаров каби футболчилардан ташкил тогган ярим ҳимоямизга Осиё минтақасида хар қандай терма жамоа ҳавас қилса арзийди. Фақат майдонда уларнинг иқтидоридан тўғри фойдалана олиш лозим. Абрамов Одил Аҳмедовни ҳимоячига айлантирди. Аммо Гус Хиддинк уни ҳужумга яқин зонада кўпроқ фойда келтиришини тушуниб етди ва ҳужумкор ярим ҳимоячига айлантирди. Сервер Жепаровнинг ҳам ҳужумда фойдаси катта эканлигини яхши биламиз. Темуру Кападзе эса аввал ҳужумчи бўлган. Санжар Турсуновнинг эса ливанликларга қарши кечган учрашувда майдонда эркин йўлчи сифатида самарали ўйнай олаётганини гувоҳи бўлдик. Шулардан келиб чиқадиган бўлса, яққол ҳужумчи сифатида Гейнрих олдинда ҳаракат қиладиган бўлса, унга бевосита Кападзе, Жепаров, Аҳмедов ва Турсуновлар ёрдам бериши мумкин. Турсунов қанотдан марказга кўчган пайтда унинг ўрнини Жепаров эгалласа бўлади. Чунки терма жамоамиз сардори ўнг қанотда ўйнаш тажрибасига ҳам эга. Рақиблар ҳужум қилаётган вақтда Одил Аҳмедов ортага қайтиб, Азиз Хайдаровга ёрдам бериши мумкин. Бундан ташқари, ҳужумлар ташкил қилишда Ваим Абрамовнинг терма жамоамизга "Барса" услубини сингдирган олгани кўл келиши мумкин. Ярим ҳимоячиларимиз тез-тез ўринларини алмаштириш ҳолда маъна тўп узиштилари билан рақиб жарима майдонида кириб бориши мумкин.

Хўш, унча нима устида ишлаш керак?.. Терма жамоамизнинг энг катта муаммоси ҳужум чизиги деган фикрлар ҳам билдириляпти. Лекин эътибор беринг, айни пайтда Польша ва Украина яшил майдонларида қизгин паллага кириб бораётган Евро-2012 фолибигига асосий даъвогарлардан бири Испания термасида ҳужумчи муаммоси йўқ дейсизми? Тўғри, Вишенце Дель Боске хароҳатидан тўзалмаган "учар Вилля"нинг ўрнини босиб учун Торрес, Негредо, Лоренте, Педро каби бир қатор ҳужумчиларни таркибга жалб этди. Бироқ "С" гуруҳининг Италия термасига қарши кечган илк учрашувда бошланғич таркибни кўриб, очиги ҳайрон қолдим. Испаниядек кучли терма жамоа майдонга ҳужумчисиш тушиди. Ҳайратланарли ҳолат эмасми? Чемпионлик учун асосий даъвогар жамоа ҳужумчисиш галаба қозонишни мақсад қилгани чинданам таажубли ҳолат эди. Дель Боске нимага ишониб, шундай қарорга келганини барча яхши тушуниб турган бўлса керак. Уларнинг энг кучли чизиги бу ярим ҳимоя ҳисобланади. Бускетс-Алонса жуфтлиги рақиб ҳужумларини бузишда

Ўтганларнинг охираати обод бўлсин

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси жамоаси ва Фахрийлари ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази ҳамда Тошкент шаҳар прокуратураси жамоаси прокуратура фахрийси

Маргарита ВАСИЛЬЕВНА
вафот этганлиги муносибати билан унинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси жамоаси ва Фахрийлари ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази ҳамда Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий прокуратураси жамоаси прокуратура фахрийси Шариф Уриновга турмуш ўртоғи

Зулхумор ҒАНИЕВНА
вафот этганлиги муносибати билан чуқур ҳамдардлиқ билдиради.

Нуқуқ
yuridik gazeta

Muassis:
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi

Bosh muharrir:
Jahongir MAKUMOV

Tahrir hay'ati:
Abbosxon SANGINOV
Muxtor ZOIROV
Gulnoza RAHIMOVA
Yusupboy G'OIPOV
Svetlana ORTIQOVA

Baxtiyor NAZAROV
(Bosh muharrir o'rinbosari)
Shavkat YODGOROV
(mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:
Toshkent shahri, Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 233-98-40,
233-10-53

Faks: 233-10-53,
233-64-85

Gazeta haftaning payshanba kunlari chiqadi.
Sotuvda kelishilgan narxda

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqdir qilinmaydi va egalarga qaytarilmaydi.
Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan farqlanishi mumkin.

«HUQUQ» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.
□ — tijorat material.
Reklama materiallarining mazmuni uchun tahririyat javobgar emas.

Nashr ko'rsatkichi
231

Buyurtma j-4755. 50 983 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.

Navbatchi muharrir: **D.XALLOV**
Musahhir: **M.QAMBAROV**
Navbatchi o': **DEHQONOV**

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00.
Topshirildi: 20.00 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida 2009-yil 12-oktabrda O'188-raqam bilan ro'y xatga olingan.

ISSN 2010-7617

72030763004